

De Gierzwaluw

Jaargang 63 nummer 1 april 2025

60 jaar Amsterdamse Bos Noordkant **10**

Ontdek de Ronde Hoep **22**

Broedgevallen uilen en roofvogels **34**

Veldleeuwerik

JAAP KRANENBORG

Mijn neefjes op de boerderij vonden dat ik als stadsjongetje ook maar eens moest schieten. Met tegenzin richtte ik de buks op een stipje in de lucht. 'Dat raak ik toch nooit,' dacht ik en drukte af. Een doffe knal, een hapering in de weidevogelkafonie, een ploffe in het gras. Daar lag een doorboord lijkje. Iets groter dan een mus, vergelijkbare kleuren en grote bruine ogen die me dof aanstaarden. Het kuifje hing er slapjes bij. Wat me het meest trof waren de uit het snaveltje sijpelende rode druppels, als zichtbare laatste tonen van zijn in bloed gesmoorde lied. Sinds mijn fatale schot is het aantal Veldleeuweriken met maar liefst 95% afgenomen. Alsof het een startschot was... Maar vorig voorjaar hoorde ik in de Bovenkerkerpolder weer een Veldleeuwerik zingen. Hoog boven me zag ik het stipje. Het was of er een gaatje in de hemel zat waardoor vergeten klanken omlaag dwarrelden.

ARCHIBALD THORBURN/BIRDS OF THE BRITISH ISLANDS/ISSUED BY LORD LILFORD

Winactie

Maak kans op *De 22 Levenslessen die Vogels ons leren*

Benieuwd wat je zelf van vogels kunt opsteken? Loot dan mee naar het recensie-exemplaar van dit filosofisch getinte vogelboek. Stuur voor 15 mei een mail met als onderwerp 'winactie' naar secretariaat@vogelsamsterdam.nl

Op pagina 22 lees je onze recensie van het boek.

4	Van de redactie Tycho Fokkema en Frank van Groen
5	Verenigingsnieuws Marc Menon
8	Hoe wordt De Gierzwaluw gelezen Tycho Fokkema
10	60 jaar Amsterdamse Bos Noordkant Bastiaan van Ede, Stephane Mordac
18	Kinseldam vernieuwd Frank van Groen
22	Ontdek Polder de Rondehoep Henk Leenaers
30	Boekbespreking De 22 levenslessen die vogels ons leren Anouk Zuurmond
32	Een Humes Bladkoning op je pad Adrie Streefland
34	Broedgevallen van roofvogels en uilen in 2024 Teun van Dijk
41	Voorjaarsfenologie 2024 Ellen de Bruin
44	Waarnemingen oktober-december 2024 Ellen de Bruin
52	Geluidenleer Groenling
53	Wat vinden de burens? John van der Woude
55	Urban Birding 2025, Activiteiten, Colofon

Op de cover

Op 11 januari, na de jaarlijkse opruimdag bij Het landje van Geijssel, ontdekte Adrie Streefland deze Humes Bladkoning aan de Ouderkerkerplas. F. Ossendorp maakte de foto.

Van de redactie

FRANK VAN GROEN EN TYCHO FOKKEMA

Eerst het leuke nieuws. Het Vogelfestival staat voor de deur! Middenin deze Gierzwaluw vind je een raampos-tertje, en achterop het weekendprogramma in het Amsterdamse Bos. Kijk voor het volledige programma op vogelfestival-amsterdam.nl. Verder lees je in dit nummer over de opnieuw ingerichte Kinseldam. Spannend welke vogels zich daar komend voorjaar laten zien. Ga ook eens kijken!

Dan het minder gezellige nieuws. Volgens de statuten van de Vogelwerkgroep Amsterdam kan alleen in een ALV besloten worden over de jaarlijkse bijdragen die leden aan de vereniging verschuldigd zijn. De pas sinds 2023 verschuldigde bijdrage voor het ontvangen van De Gierzwaluw op papier valt daar ook onder, temeer daar dit in de ALV van 2023 middels een met ruime meerderheid aangenomen motie nog eens is bevestigd.

Eind 2024 was het bestuur desondanks van plan de jaarlijkse bijdrage voor De Gierzwaluw voor 2025 te verhogen met 2,50 euro. Daar was de redactie het niet mee eens. Dit besluit was in strijd met de statuten en de aangenomen motie, en kon dan ook niet gecommuniceerd worden met de leden. De eigen bijdrage bleef gelijk op 10 euro. Een bemiddelingspoging tussen bestuur en redactie leverde niks op. Het wachten was op de ALV, om de zaak te

bespreken. Dat was ook via diverse kanalen met het bestuur gecommuniceerd. Op de middag voor de ALV van afgelopen 12 maart liet het bestuur weten dat er niet gesproken kon worden over De Gierzwaluw. De voorzitter stond alleen toe dat dit onderwerp ter sprake kwam in de rondvraag, er mocht niet gestemd worden en de vergadering eindigde om half twaalf chaotisch.

Opvallend in dit licht is dat informatie over het downloadgedrag van de leden niet in de jaarstukken is opgenomen. Dit is nu wel te lezen in deze Gierzwaluw. Relevante informatie, want in 2024 bereikte ons blad slechts ongeveer de helft van de leden, een kwart via de papieren versie en een kwart via de digitale versie. Ongetwijfeld wordt de digitale versie daarnaast minder gelezen, én door minder personen. Dit is een ongewenste situatie die afbreuk doet aan de doelen van de vereniging.

Het zou beter zijn wanneer alle leden het blad weer op papier ontvangen, zonder het betalen van een eigen bijdrage, net als veel van onze buurvogels, en conform de statuten en doelen van de vereniging. Hoe meer leden De Gierzwaluw ontvangen hoe goedkoper dit ook per lid is. Er is geen enkele financiële barrière om dit niet te doen. Een voorstel daartoe, te bespreken in de eerstvolgende ALV als belangrijk agendapunt, zal met argumenten voor en tegen worden uitgewerkt in een volgende Gierzwaluw, die helaas de helft van de leden nooit zal bereiken.

Woordje van de voorzitter

MARC MENON, VOORZITTER VWGA

Twee Friese Geoorde Futen in broedkleed

FOTO: ANNE-MARIE VD LOUW

Op het moment dat ik dit schrijf, is het nieuwe jaar 2025 al een eind op streek, de lente is begonnen met bijbehorende temperaturen, de vogeltrek is goed op gang gekomen, veel wintergasten maken aanstalten om het land te verlaten of hebben dat al gedaan, en de eerste zomergasten zijn teruggekeerd en zijn druk in de weer met het luidkeels afbakenen van territoria, baltsen en ander “nestindicerend gedrag”! Een goed moment om de afgelopen drie wintermaanden van ons verenigingsjaar nog eens de revue te laten passeren. We hadden dit jaar een nogal koude start: de Nieuwjaarsexcursie van 5 januari naar De Nieuwe Ooster, Diemerpark en IJburg (vaste VWGA-prik aan het begin van het jaar) werd vanwege bijzonder guur en nat weer gecancelled en doorgeschoven. Ook de Midwinterwatervogeltelling van zaterdag 18 januari herinner

ik mij als een onaangenaam (water) koude dag in ‘mijn’ Bovenkerkerpolder: geregeld dus een stukje wandelen of dribbelen met de fiets aan de hand om de verkleumde voeten een beetje op te warmen ... Van andere tellers hoorde ik vergelijkbare verhalen over “Siberische toestanden”, kou en ontberingen. Toch heb ik - ondanks kou en mist - nog tegen de 6.500 winterwatervogels geteld, met als leuke uitsmijter een waarneming van een Grote Zilverreiger die vol in de kijker een flinke grondel greep en hap-slik-weg naar binnen slokte. Daarbij was de grote prop die door zijn lange dunne hals naar beneden gleed goed zichtbaar. Daar doe je het toch voor! Gelukkig konden wij ons tussendoor opwarmen tijdens de goedbezochte Nieuwjaarsreceptie op woensdag 15 januari. Daar mocht ik met de talrijke aanwezigen terugblikken op alweer

een bijzonder geslaagd verenigingsjaar 2024 met weer vele tientallen VWGA-activiteiten zoals excursies, lezingen, cursussen, tellingen, klusdagen, een buitenlandreis, beschermingsactiviteiten en lezenswaardige artikelen. Met het oog op jaarlijkse algemene ledenvergadering van 12 maart jl. (meer daarover hierna) is op het afgesloten ledendeel van onze website een uitgebreid verslag van de activiteiten van onze vereniging geplaatst. Ik beveel iedereen van harte aan om dat eens door te lezen. In vogelvlucht krijg je een mooi idee van het VWGA-landschap. Veel dank weer aan alle actieve vrijwilligers die dit allemaal mogelijk maken! Daarna gingen wij verder met ons vaste programmaonderdeel op deze avond: "De Lezinkjes door en voor Leden". Een lezinkje van maximaal vijf minuten over een vogelervaring in ons werkggebied (Amsterdam e.o.) in het afgelopen jaar. De ervaring leert dat het niet altijd over het afgelopen jaar gaat, en ook niet altijd over het Amsterdamse, laat staan dat het binnen vijf minuten lukt, maar het leidt wel altijd tot geweldig leuke persoonlijke praatjes met plaatjes door onze leden. Daarmee zijn bovendien twee wisseltrofeeën te winnen: een Gierzwaluw voor de mooiste lezing en een Bosuiltje als aanmoedigingsprijs. De laureaten werden ook dit jaar weer aangewezen door een ter zake deskundige jury van drie aanwezigen. Dit jaar sleepte Guus Muller "De Gierzwaluw" in de wacht met een prachtig verhaal met filmpjes over een Waterral in de rietkraag naast zijn huis (gefilmd vanuit zijn woonkamer!) en Elian Hijne en Maurice Prins 'pakten' "De Bosuil" met hun verslaglegging van de wonderbaarlijke ontdekking afgelopen winter van een (inmiddels wereldberoemde) Brileider op Texel.

FOTO: EWOUT HUIBERS

Blauwe Reiger poetst zich met speciale kam

Daarmee was het nieuwe verenigingsjaar jaar goed afgetrapt en gingen wij in sneltreinvaart verder met diverse goedbezochte excursies (naar onder meer Zeeland, Ouderkerkerplas/Landje van Geijssel en de Houtrakkerbeemden) en boeiende lezingen over het herkennen van grote meeuwen (in hun eerste vier kalenderjaren) en het wel en wee van de Amsterdamse IJsvogel (in onze vertrouwde, steeds tot de nok gevulde, Buurtsalon Jeltje). Vlak voor het afsluiten van deze kopij mocht ik nog mee met een geweldige auto-excursie langs de Friese IJsselmeerkust (maar liefst 83 soorten op de daglijst!) met veel mooie waarnemingen van Geoorde futen (al in zomerkleed) in het haventje van Lemmer, mevrouw Zeearend op het nest en mijnheer Zeearend op de uitkijk enkele bomen verder, en maar liefst zeven Roodhalsganzen te midden van tien-

duizenden Brandganzen in de velden langs het weggetje naar het Uitkijkpunt IJsselmeer bij Gaast.

Ook voor de komende maanden jaar staan weer vogelrijke activiteiten op stapel en ik nodig alle leden van harte uit om daar aan mee te doen. Graag mag ik in dat verband de bijzondere aandacht vragen voor twee grote projecten: het Vogelfestival Amsterdam 750 jaar tijdens het Hemelvaartweekend en het Internationaal Stadsvogelsymposium (over de problematiek van vogels en de grote stad) met binnenlandse en buitenlandse sprekers in Pakhuis De Zwijger op 25 september 2025. Save the date en check de berichtgeving op onze website en in de Nieuwsflits!

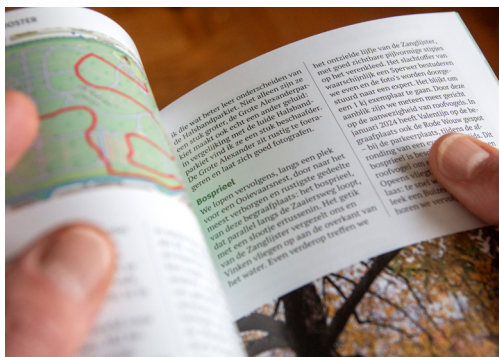
Op 12 maart 2025 vond nog onze jaarlijkse algemene ledenvergadering (ALV) plaats. Tijdens de ALV verwelkomden wij Friedie Straat als nieuwe secretaris van onze vereniging en Vera Wiarda als algemeen bestuurslid. Friedie en Vera, van harte gefeliciteerd! Piet van der Werf zwaaide af als algemeen bestuurslid en ontving als blijk van dank een monografie over de “De ooievaar”. Omdat wij als bestuur afgelopen jaar het geven van (mogelijk giftige) snijbloemen hebben afgezworen, ontving Piet in plaats daarvan een giftig gekleurd bierpakket van een lokale brouwerij. Hartelijk bedankt, Piet! Piet blijft gelukkig betrokken bij diverse belangrijke activiteiten van onze vereniging, waaronder de organisatie van het hierboven genoemde Internationaal Stadsvogelsymposium. Met de benoeming van Friedie en Vera en het aftreden van Piet bestaat het bestuur van de VWGA uit (het statutaire minimum van) vijf personen (het maximum is zeven personen). Omdat dit - gezien de vele activiteiten van onze vereniging wat aan

de krappe kant is - herhaal ik hierbij de oproep aan (vooral onze jongere) leden om zich beschikbaar te stellen voor een functie in het bestuur. Neem eens contact op met een bestuurslid of schuif eens aan bij een bestuursvergadering als je belangstelling hebt! Na afsluiting van de feestelijkheden ging de ALV verder met de vaste agendapunten: vaststelling van het verslag van de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 26 maart 2024, een korte bespreking van het hierboven al even genoemde Inhoudelijk jaarverslag activiteiten VWGA in 2024, presentatie van het Financieel Jaarverslag 2024 door de penningmeester, bespreking van het Verslag en positief advies van de Kascommissie 2024, vaststelling van het Financieel Jaarverslag 2024, décharge van het bestuur voor het gevoerde beleid in 2024 en benoeming van de leden van de Kascommissie 2025. Na een korte pauze bespraken bestuur en aanwezige leden vervolgens het VWGA Beleidsplan 2025-2027, werd het inzetten van een bedrag van € 2.500 ten laste van de algemene reserve goedgekeurd voor het organiseren van het genoemde Internationaal Stadsvogelsymposium en werd de Begroting van de VWGA voor 2025 vastgesteld. Tot slot is gebleken dat er bij enkele leden nog wat onduidelijkheid bestaat over de besluitvorming en afspraken met betrekking tot de betaling van een eigen bijdrage voor het ontvangen van De Gierzwaluw op papier (naast de digitale versie). Voor wie het nog eens wil nalezen, verwijs ik graag naar deze rubriek in de Gierzwaluw van December 2022 (Jaargang 60, nummer 4; “Papieren Gierzwaluw blijft bestaan, wel tegen betaling – Uitkomst ledenraadpleging”), na te slaan op www.natuurtijdschriften.nl of op onze eigen website.

Hoe wordt De Gierzwaluw gelezen?

TEKST: TYCHO FOKKEMA

Sinds 2023 kan ieder lid van onze Vogelwerkgroep weer kiezen voor een papieren Gierzwaluw, al is het wel tegen betaling. Iedereen die bij de ALV was, weet dat daar het een en ander over te doen is. Je leest het in 'Van de redactie' op pagina 3.

Omdat sommige leden positief zijn over het bereik en daarmee het succes van de digitale Gierzwaluw, maar de redactie en veel papieren lezers daar hun vraagtekens bij zetten, leek het me een idee naar onze Mailchimp-statistieken te kijken. En die laten een verrassend beeld zien.

Nieuwsflits en digitale De Gierzwaluw

De statistieken van ons mailprogramma Mailchimp herbergen een schat aan informatie. Van alle verzonden mails wordt anoniem gemonitord wat de ontvanger er mee doet. Opent deze de mail, leest die hem alleen vluchtig door

of klikt deze ook verder? Handige data om te zien waar de interesses van de ontvangers liggen.

Opens

Het aantal Opens geeft aan wie de mail opent na ontvangst. Daar scoren de VWGA-berichten flink hoog; in de afgelopen twee jaar openden zo'n 75% van de ontvangers de mailberichten van onze vogelwerkgroep. Dat is erg veel, blijkbaar doen we iets goed. De resultaten voor de Nieuwsflits en de Gierzwaluwmail ontlopen elkaar amper, de Flits wordt gemiddeld net iets vaker geopend dan de Gierzwaluwmail.

En clicks

Een kengetal dat meer inzicht biedt, is het aantal (unique) clicks. Het gaat hierbij om het aantal mensen dat op een link in de geopende mail klikt. Bij de Nieuwsflits is dat een link naar bijvoorbeeld een lezing of excursie op onze website. Bij de Gierzwaluw-mail is het de link naar de PDF op onze website om de digitale Gierzwaluw op te halen, zodat je deze daarna kunt lezen.

Doorklikken Nieuwsflits

Bij de Nieuwsflits is het interessant om te kijken of, en hoe vaak, er naar de website wordt doorgedrukt. In de huidige opzet met artikelen van een paar regels en een link naar de website is het van belang dat mensen de weg naar de site weten te vinden. Het is bemoeiend te zien dat naar elke lezing, cursus of ander artikel wordt doorgedrukt, soms wel 60 keer, gemiddeld zo'n 20 keer.

Downloaden Gierzwaluw

Hoewel de Gierzwaluwmail goed wordt geopend, zegt dat dus niet zoveel. De ontvanger dient op de link te klikken om de PDF van de digitale Gierzwaluw te downloaden. Over de laatste vier nummers gemeten, hebben in februari 2025 van de 634 ontvangers gemiddeld **170 leden** (27%) op de link geklikt en de PDF van de digitale Gierzwaluw gedownload. Nota bene: hier zitten ook leden bij die het blad daarnaast op papier ontvangen.

Eind 2024 waren er ook zo'n **215** papieren Gierzwaluw-ontvangers. Je kan dus stellen dat de Gierzwaluw meer op papier dan digitaal wordt bezorgd. Als je dan meeneemt dat de papieren lezer een fanatiekere lezer is - hij/zij betaalt er immers extra voor - dus kun je stellen dat de papieren Gierzwaluw door meer leden wordt gelezen dan de digitale variant, en in een aantal gevallen ook door meer personen.

De Gierzwaluw bereikt maar de helft van de leden

Een harde conclusie die je kunt trekken is dat ons verenigingsorgaan slechts de helft van alle leden bereikt.. Dat is geen leuk nieuws, als je bedenkt dat de vereniging educatie hoog in het vaandel heeft staan. Omdat niet iedereen digitaal vaardig is of een goede computer heeft, of gewoon na een werkdag die laptop weleens dicht wil laten, én er een financiële drempel voor 'papier' is, laat de vereniging hier kansen liggen.

Papier versus digitaal

Neem daarbij dat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat informatie op papier beter gelezen en onthouden wordt, dat papieren versies langer gelezen

worden, dat ze vaker herlezen worden en dat ze vaker worden doorgegeven. Deze cijfers hebben we uiteraard niet paraat voor de Gierzwaluw, maar kunnen wel degelijk meewegen bij de kwalitatieve afweging. Daarom heeft de communicatiecommissie in het verenigingsbeleid laten opnemen dat de papieren Gierzwaluw zo goedkoop mogelijk moet worden aangeboden.

Reacties

In de vorige Gierzwaluw is in 'Van de redactie' gevraagd hoe leden ons blad het liefste lezen. Een aantal leden heeft daarop gereageerd. Onze vorige penningmeester was er een van, één van de bestuursleden die in 2018 tot digitalisering besloot. Hij is nog steeds een grote fan van digitaal en complementeert de redactie met de inhoud van het blad. De doelen achter de digitalisering waren in 2018 vooral kostenbesparingen om andere zaken te kunnen betalen en milieu-overwegingen, legt hij uit. Inmiddels weten we dat ook digitale media het milieu belasten, en dat onze vereniging een enorm eigen vermogen heeft opgebouwd (per 1/1 2025 € 22.175, plus nog ruim € 10.000 winst op de Vogelatlas). Ook reageerden er een aantal vervente papieren lezers, die al net zo enthousiast zijn over hun blad. Alle papieren lezers zijn ervan overtuigd dat ze het blad vanaf papier beter lezen dan digitaal.

Conclusie

Gezien deze reacties zijn we er als redactie blij mee dat we als vereniging het blad zowel digitaal als op papier aanbieden. En zijn we ervan overtuigd dat De Gierzwaluw meer leden zou bereiken als het prijsverschil tussen beide varianten verdwijnt.

60 jaar Amsterdamse Bos Noordkant

TEKST: BASTIAAN VAN EDE, STEPHANE MORDAC

FOTO'S: STEPHANE MORDAC

In 2022 hebben wij, Stephane en Bastiaan, via de Vogelwacht Zaanstreek de opleiding 'Broedvogels inventariseren volgens de BMP-methode' gevolgd, onder leiding van Jelle Abma van Sovon. Nadat wij goed genoeg waren geacht om dit te kunnen, hadden we het geluk dat één van Amsterdams mooiste vogellocaties vacant was om op broedvogels te inventariseren: Amsterdamse Bos Noordkant. Dit gebied wordt al sinds 1963 met tussenpozen besproken in De Gierzwaluw, geschreven door illustere voorgangers. Grote schoenen om te vullen, maar we gaan een nederige poging wagen om de komende jaren verslag te doen van de inventarisatie.

Een Witkoppige Staartmees in het Amsterdamse Bos

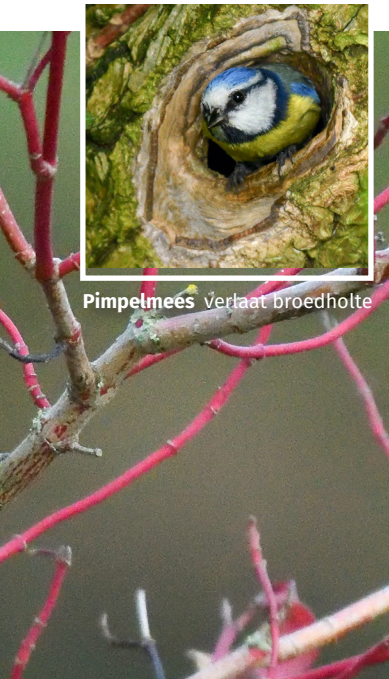
Verschillende biotopen

'Amsterdamse Bos Noordkant' omvat een aantal verschillende biotopen: bos, weiland, en moeras. Het is zeer divers in zijn soorten en jaren van meer dan 55 broedvogelsoorten zijn niet vreemd. Het afgelopen jaar is een deel van het riet van het moerasgedeelte, zoals elk jaar, gemaaid. Daarnaast is er de hele winter gewerkt aan een 'natuurimpuls' van polder Meerzicht. Er zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd en een duikerdam voor waterbeheer. De natuurvriendelijke oevers met drassige bodem en ondiep water zijn een goede biotoop voor oever- en onderwaterplanten en voor allerlei dieren een goede plek om voedsel te vinden, te schuilen,

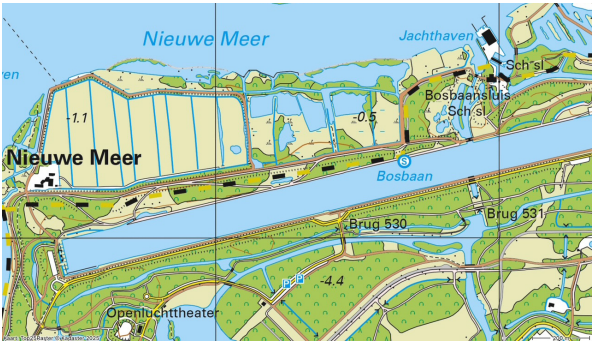
op te groeien en zich voort te planten. Voor dit artikel hebben wij geput uit de talloze verslagen uit het verleden. Jaloersmakende aantallen Tureluurs, Grutto's en Kieviten die wij tegenkwamen in de oude inventarisaties, doen ons hopen dat de natuurimpuls gaat bijdragen aan de terugkeer van deze steltlopers. Dit jaar hebben we gelukkig alweer de eerste 2 broedparen Kieviten waargenomen, ten opzichte van 0 broedparen in 2023.

Inventarisatie broedvogels

BMP staat voor Broedvogel Monitoring Project. Dit project bestaat sinds 1984 en brengt de ontwikkelingen van de aantallen en de verspreiding van onze

Pimpelmees verlaat broedholte

februari					maart					april					mei					juni				
1	2	3	4		1	2	3	4		1	2	3	4		1	2	3	4		1	2	3	4	
BMP-A (alle soorten)																								
ouder gemengd/loofbos, moeras, struweel (12)																								
N = Nachtbezoek (start 1,5 uur na zonsondergang), O = Late Ochtlendbezoek (start zonsopgang tot 4 uur daarna), Z = Zonsopkomst (start 1,5 uur voor zonsopkomst), A = Avondbezoek (tussen 1,5 uur voor en 1,5 uur na zonsondergang)																								
Bron: Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring																								

Overzicht aantal broedterritoria in 2023 en 2024 (BMP)

Vogel soort	2023	2024	Vogel soort	2023	2024
Appelvink	0	1	Koekoek	2	2
Bergeend	0	1	Koolmees	11	19
Boerenzwaluw	10	8	Krakeend	9	13
Boomklever	4	5	Kuifeend	1	4
Boomkruiper	3 *	9	Meerkoet	14	7
Bosrietzanger	0	1	Merel	22	38
Bosuil	1	0	Nijlgans	4	4
Buizerd	1	1	Pimpelmees	12	13
Cetti's zanger		2	Putter	2	1
Dodaars	2	0	Rietgors	4	7
Ekster	2	3	Rietzanger	9	8
Fazant	2	4	Roodborst	15	21
Fitis	9	6	Snor	1	0
Fuut	6	5	Soepeend	1	1
Gaai	3	4	Spreeuw	1	3
Grauwe gans	13 *	50	Staartmees	2	4
Groene Specht	1	2	Tijftjaf	25	29
Grote Bonte Specht	6	6	Torenvalk	0	1
Grote Canadese Gans	2	2	Tuinfluter	10	7
Halsbandparkiet	0	1	Turkse Tortel	0	1
Havik	1	1	Vink	23	16
Heggenmus	1 *	6	Waterhoen	10	6
Holenduif	0	1	Waterral	3	2
Houtduif	6	3	Wilde Eend	12	22
IJsvogel	1	1	Winterkoning	35	47
Kauw	1	6	Witte Kwikstaart	1	2
Kievit	0	2	Zanglijster	15	19
Kleine karekiet	28	21	Zwarte Kraai	3	5
Klein Mantel Meeuw	0	1	Zwartkop	22	26
Knobbelzwaan	0	1			

* De lagere getallen in 2023 ten aanzien van 2024 kunnen twee oorzaken hebben. Allereerst zijn we de telling in 2023 begonnen na het volgen van de BMP-cursus en hebben we in februari en maart niet geteld. Ten tweede was het onze eerste BMP-telling in een voor ons onbekend gebied.

Man **Rietgors** wiegt in de wind

Overzicht 1963-2024

Twee bronnen van tellingen zijn beschikbaar voor het gebied:

- VWGA-waarnemingen vanaf 1963 tot 1995 die beperkt bruikbaar zijn. Niet alle broedvogelsoorten zijn geteld en de telmethode en begrenzing van het gebied zijn veranderd
- SOVON-tellingen volgens het BMP-protocol in 1996-2003 en de afgelopen twee jaren 2023 en 2024

Op basis van deze gegevens kunnen wij geen gedetailleerde en 100% betrouwbare analyse maken. Wel kunnen we een aantal algemene observaties en trends delen. Daarvoor hebben wij deze gegevens in drie telperiodes verdeeld: telperiode 1 (1963-1995), telperiode 2 (1996-2003), en telperiode 3 (2023-2024). Daarnaast hebben we ook naar twee gedeeltelijke tellingen in 2013 en 2017 gekeken, met interes-

sante informatie aangaande de verschenen en verdwenen soorten tussen telperiodes 2 en 3.

Over deze drie telperiodes (van 1963 tot 2024) zijn er 92 broedvogelsoorten waargenomen. Opmerkelijk is dat het gemiddelde aantal soorten broedvogels per jaarlijks telperiode zeer stabiel blijft, rond de 53 soorten met een relatief kleine variatie van +/- 4 soorten. Dit is opmerkelijk, want er zijn per telperiode een significant aantal soorten met maar 1 broedpaar, die bovendien niet regelmatig voorkomen. Dit zijn soorten als Braamsluiper, Bruine Kiekendief, Buidelmees, Gele Kwikstaart, Goudhaan, Groene Specht, Kneu, Porseleinhoen, Putter, Sperwer, Sprinkhaanzanger en Watersnip. De volgende tabel geeft inzicht in het aantal soorten broedvogels die er tijdens een telperiode zijn bijgekomen of verdwenen.

Verschenen versus verdwenen

Periode	Nieuw gekomen	Verdwenen
Telperiode 1 1963-1995	+15 Boomkruiper, Bruine kiekendief, Buidelmees, Fuut, Goudhaan, Groene specht, Havik, Meerkoe, Nijlgans, Putter, Ringmus, Slobeend, Sperwer, Vuurgoudhaan, Waterhoen	-20 Buidelmees, Dodaars, Gekraagde Roodstaart, Gele kwikstaart, Goudhaan, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote lijster, Patrijs, Porseleinhoen, Ringmus, Sperwer, Spotvogel, Turkse Tortel, Vuurgoudhaan, Watersnip, Wielewaal, Wintertaling, Witte kwikstaart, Zomertaling
Telperiode 2 1996-2003	+6 Boomklever, Buizerd, Grauwe gans, Huismus, Krakeend, Soepeend	-11 Blauwborst, Braamshuiper, Bruine Kiekendief, Grasmus, Huismus, Kneu, Matkop, Nachtegaal, Ransuil, Slobeend, Sprinkhaanzanger
Onvolledig 2013&2017	+5 Appelvink (2013), Brandgans (1 paar 2013), IJsvogel (Vanaf of eerder 2013),	-7 Kievit (tussen 2018-2023), Tureluur, Scholekster en Grutto (tussen (tussen 2014-
Telperiode 3 2023-2024	+10 Bergeend, Cetti's zanger, Dodaars, Groene specht, Grote Canadese gans,	Nog niet genoeg gegevens
In alle telperiodes waargenomen		
Telperiodes 1,2,3	43 Boerenzwaluw, Boomkruiper, Boomvalk, Bosrietzanger, Bosuil, Ekster, Fazant, Fitis, Fuut, Gaai, Groenling, Grote BonteSpecht, Havik, Heggenmus, Holenduif, Houtduif, Kauw, Kleine Karekiet, Koekoek, Koolmees, Kuifeend, Meerkoe, Merel, Nijlgans, Pimpelmees, Putter, Rietgors, Rietzanger, Roodborst, Snor, Spreeuw, Staartmees, Tjiftjaf, Torenvalk, Tuinfluiter, Vink, Waterhoen, Waterral, Wilde Eend, Winterkoning, Zanglijster, Zwarte Kraai, Zwartkop	

Rietzanger met een eiwitrijk hapje

Meest voorkomende broedvogels

De volgende tabel geeft een overzicht van de meest voorkomende broedvogels (10 broedparen of meer), aflopend in aantal en gebaseerd op het maximaal aantal waargenomen broedparen per telperiode.

Trends tussen telperiodes

Wij hebben verder geanalyseerd en vergeleken de telperiodes onderling:

Als vast referentiepunt hebben wij de telperiode [2023-2024] genomen, en deze vergeleken met respectievelijk de telperiodes [1996-2003] en [1963-1995]. In de vergelijking wordt gekeken naar de trends zoals stijgende lijn (**Nieuwkomer**, >100%, 50-100%, 20-50% ,...), **stabiel** (+-5% max), of dalende lijn (**Verdwenen**, -(5-20)%, -(50-100)% <-100%...). De cirkel 'stabiel' geeft aan de broedvogelsoorten

Overzicht van de meest voorkomende broedvogels

1963-1995	Aantal	1996-2003	Aantal	2023-2024	Aantal
Merel	66	Merel	40 - -	Grauwe Gans	50
Winterkoning	42	Winterkoning	40 ~	Winterkoning	47 +
Kievit	37	Wilde eend	33	Merel	38 ~
Waterhoen	33	Kleine Karekiet	32 ~	Tjiftjaf	29 ~
Kleine Karekiet	31 ~	Fitis	30 ~	Kleine Karekiet	28 ~
Meerkoet	30	Tjiftjaf	30 +	Zwartkop	26 ++
Fitis	29	Koolmees	23 ~	Vink	23 ++
Tjiftjaf	26	Kievit	21 --	Wilde Eend	22 --
Rietzanger	26	Tuinfluit	21 -	Roodborst	21 ++
Koolmees	24	Pimpelmees	21 ~	Koolmees	19 -
Tuinfluit	24	Meerkoet	20 --	Zanglijster	19 ~
Kuifeend	22	Grutto	19 -	Meerkoet	14 --
Grutto	21	Zanglijster	18 ~	Krakeend	13
Pimpelmees	20	Roodborst	16	Pimpelmees	13 --
Heggenmus	20	Zwartkop	16 ~	Boerenzwaluw	10 ~
Fuut	19	Fazant	15	Tuinfluit	10 - -
Zanglijster	18	Scholekster	12 -	Waterhoen	10 ~
Roodborst	15	Heggenmus	11 - -		
Houtduif	15	Rietgors	11 --		
Scholekster	15	Waterhoen	10 - -		
Zwartkop	14				
Rietgors	14				
Vink	13				
Boerenzwaluw	10				
Ekster	10				
Matkop	10				

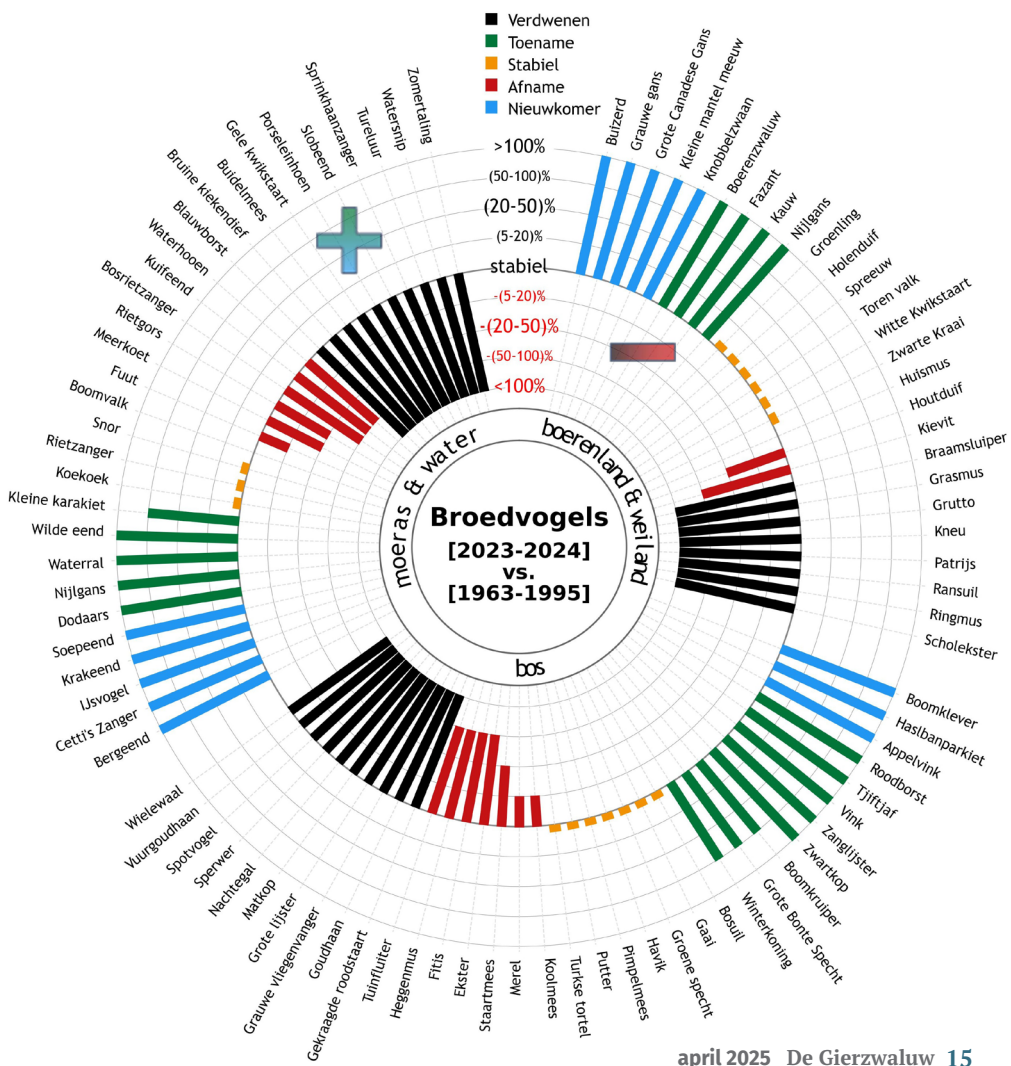
In het **rood** wordt aangegeven de soorten die inmiddels compleet verdwenen zijn, in het **oranje** de soorten die uit de 10+ range zijn gevallen, in het **groen** de nieuwkomers, en in het **blauw** de soorten die in alle telperiodes aanwezig zijn. De tekens - - betekenen een afname tussen telperiodes, ~ een vrij stabiel aantal en ++ een toename.

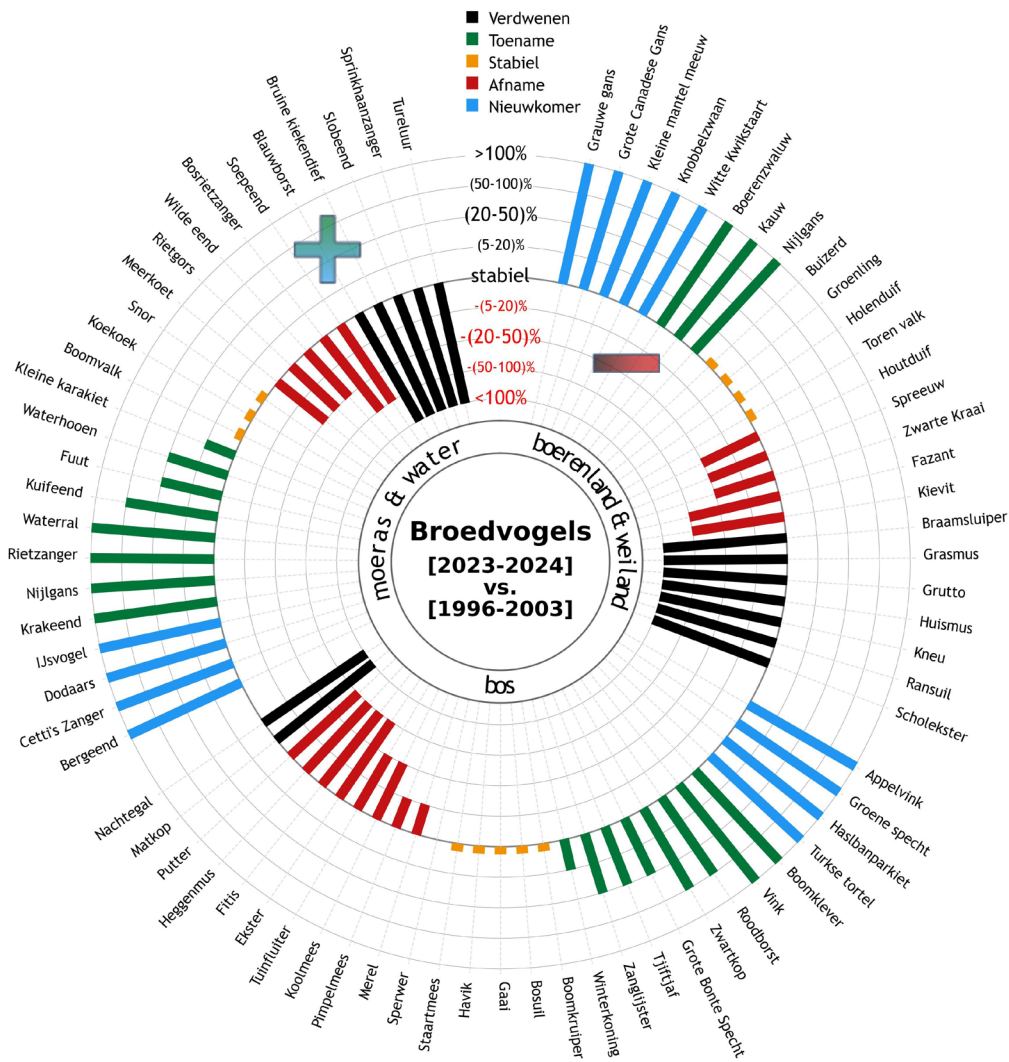
die stabiel blijven, de cirkels naar buiten van deze lijn geven een toename aan. De cirkels naar binnen van de stabiele lijn geven een afname.

Natuur onder druk

We leven in een tijd met een overvloed aan informatie, analyses en harde stellingen, verwacht van ons geen harde conclusies. Wij zijn geen bioloog, eco-oloog of ornitholoog, we willen vooral

enkele observaties en gedachten delen. Het Amsterdamse Bos Noordkant is in zijn diversiteit een volle reflectie van het Amsterdamse bos. Het is een relatief jong stuk natuur dat zich voortdurend ontwikkelt om volwassenere te worden en zich aan te passen aan externe factoren, zoals de nabijheid van Schiphol en Amsterdam, met een forse druk van bezoekers (en honden), recreatie, festivals en luidruchtige ple-

ziervartaaligen. Ook heeft het Amsterdamse Bos te maken met klimaatverandering, stikstofdepositie en matige/verminderde waterkwaliteit. Dit vereist een zeer sterk aanpassingsvermogen en dynamiek van het gebied sinds zijn aanleg in de periode 1934-1970. Ondanks deze ontwikkelingen

toont het gebied een bepaalde stabiliteit en kracht. Er is geen duidelijke daling of stijging in het totaal aantal vogelsoorten en broedterritoria. Wij zien alleen relatief beperkte fluctuaties in het aantal soorten en het aantal territoria. Waar komt deze stabiliteit vandaan,

terwijl er tegelijkertijd drastische veranderingen plaatsvinden met het verdwijnen en verschijnen van vogelsoorten? Het lijkt erop dat het gebied in zijn diversiteit een bepaalde constante 'energie' heeft die benut wordt door de vogels die inpassen. Het stuk land tussen de Boerderij Meerzicht en het Nieuwe Meer was oorspronkelijk een ontoegankelijk moeras met tientallen Fuut- en Meerkoot-territoria. Het is toegankelijk geworden voor recreatie, de bomen zijn gegroeid waardoor het aantal moerasvogels drastisch is verminderd en daarentegen zangvogels en spechten vrij spel krijgen. Verder volgt dat gebied de meeste landelijke trends met afgenomen of verdwenen soorten zoals steltlopers, Bruine Kiekendief, Huismus en toename of komst van Cetti's Zanger, IJsvogel, Krakeend en ganzen. Niet alles wat in het Bos gebeurt is te verklaren.. Waarom zijn er aan de Noordkant de laatste jaren geen Blauwborst- en Roerdomp-territoria, maar wel 3 km verderop bij het Schinkelbos, dichtbij het wandel- en fietspad?

Wendbaar en krachtig

Natuurlijk dromen wij van een Meerzicht polder die weer vol zit met Grutto's, Kievit, Tureluur en Scholekster, zoals op de Middelpolder. Het Amsterdamse Bos werkt aan een kwaliteitsimpuls om de biodiversiteit te vergroten. Echter, er moeten veel signalen op groen staan voor een doorbraak, en zolang bijvoorbeeld de vos makkelijk toegang heeft, wordt het waarschijnlijk lastig. De weg omhoog is misschien gevonden met twee territoria Kievit vastgesteld vorig jaar. Het is bijzonder om te kunnen genieten van zo'n uniek stuk natuur tussen Schiphol, Amsterdam en Amstelveen. Onder druk en kwetsbaar, maar blijbaar ook

Boomkruiper

wendbaar en krachtig. Het is mooi te zien dat dit gebied en de vogels de ruimte blijven nemen die er is. Geef ruimte aan de natuur en geniet van de waarnemingen!

BRONNEN

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
 Broedvogels Amsterdamse Bos/Nieuwe Meer – Inventarisatie 2013 door F.M. van Groen <https://www.amsterdamsebos.nl/nieuws/natuur-impuls-polder-meerzicht/>
 De Gierzwaluw (bijna alle nummers met artikelen over BMP-inventarisatie zijn geraadpleegd)
 Het Sovon-model voor de cirkelfiguren van de vogel balans overzicht.

Kinseldam vernieuwd

FRANK VAN GROEN

De vernieuwde Kinseldam met aan de zuidzijde verspringende schotten van wilgentakken, februari 2025

Wie regelmatig in Waterland komt en de Waterlandse kust verkent, heeft het ongetwijfeld al gezien. Na jarenlange werkzaamheden aan de Uitdammerdijk is het sinds begin dit jaar weer mogelijk over de rijbaan langs het Kinselmeer naar Uitdam te fietsen. Aan het fietspad op de kruin van de vernieuwde dijk werd eind februari nog gewerkt.

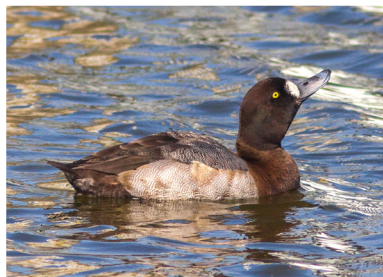
Leuk voor ons vogelaars is dat de befaamde Kinseldam wordt versterkt en verbeterd. Momenteel ligt er nog een tijdelijke verbindingsdam met de vooroever van de Uitdammerdijk om zand en stenen aan te kunnen voeren. Zodra de werkzaamheden klaar zijn, volgens planning voor het broedseizoen van 2025, wordt de verbindingsdam verwijderd. De 1600 meter lange Kinseldam is dan weer een eiland.

Historie

De Kinseldam ligt in Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer en is in 2002 aangelegd als natuurcompensatie voor de bouw van IJburg. Na de aanleg bleek de nieuwe zandplaat meteen aantrekkelijk te zijn voor vogels. Er gingen tal van pioniervogels en kolonievogels broeden, soorten die elders maar mondjesmaat terecht kunnen in de regio Amsterdam. Voorbeelden zijn Kluut, de drie kleinere soorten

FOTO: RIJKSWATERSTAAT

Toppereend

FOTO: ROBERT HEEMSKERK

Alerte **Visdief** bij broedkolonie

FOTO: FRANK VAN GROEN

Toch verstoring?

Mocht je in het gebied substantiële verstoring van vogels constateren, neem dan contact op met ondergetekende, sinds kort wetlandwacht van de IJmeerkust tussen Uitdam en Muiden. Dan kan er een verstoringsdossier worden opgebouwd en er bij de beheerders worden aangedrongen op het neerleggen van duidelijke verbodsboeien, betere bebording, voorlichting en handhaving.

plevier, diverse meeuwen waaronder Zwartkopmeeuw en sterns als Visdief en zelfs de Dwergstern. De laatste jaren bevond zich ook een kolonie Lepe-laars op de Kinseldam.

De pioniervogels van het eerste uur waren bij gebrek aan dynamiek alweer grotendeels vertrokken. Ook was de dam in de loop der jaren steeds verder weggezaakt, door inklinking en erosie. Er lag daardoor een steeds kleiner stuk boven water, uiteengevallen in een vijftal eilanden. Zonder ingrijpen zou de dam binnen een paar jaar verdwenen zijn.

Nieuwe kans voor pioniervogels

Al jaren is bij Rijkswaterstaat - beheerder van het gebied - gepleit om de dam te behouden, onder meer door ondergetekende. Dat kan door hem te ver-

sterken en van nieuw maagdelijk zand te voorzien. Zo wordt het gebied weer geschikt voor pioniervogels. Een dergelijke ingreep past prima bij de doelen van het natuurgebied, met name het veilig stellen van broedgelegenheid voor pioniervogel Visdief. Mogelijk kan ook de Zwarte Stern er een geschikte slaapplek vinden, een ander gebiedsdoel. Een en ander was dan ook opgenomen in het beheerplan.

De dijkverzwaring bood een uitgelezen kans werk met werk te combineren. De dam is nu versterkt met zand dat over was van de dijkverzwaring. De harde achterzijde aan de IJmeerkant is opnieuw aangelegd met stortstenen, beter dan in 2002. De voorzijde van de dam heeft een zachte en geleidelijk aflopende oever. Dit is de kant van de

Kinselbaai, het water tussen de dam en het moerasgebied van Polder IJdoorn. Gezien de robuustere uitvoering en omdat er al aardig wat inktlinking heeft plaatsgevonden verwacht ik dat de nieuwe dam zeker 30 jaar meegaat. Het project heeft natuurlijk aardig wat gekost, maar het zou niet logisch zijn als de natuurcompensatie voor IJburg zou verdwijnen, terwijl IJburg zelf steeds groter wordt.

Duurzaam in stand houden van pionierbiotoop

Probleem bij de aanleg van pionierbiotoop is dat dit tegenwoordig vrij snel dichtgroeit met planten. Dit komt door gebrek aan dynamiek in het grootste deel van Nederland en wordt versterkt door overmatige stikstofdepositie. In het verleden hebben vrijwilligers van onder meer de Vogelwerkgroep Amsterdam hun steentje bijgedragen aan het 'kaal' houden van de Kinseldam. Eenmaal per jaar werden daartoe jonge bomen, struiken en al te uitbundige vegetatie zoveel mogelijk verwijderd. De zogenaamde 'kaalplukdag' was meteen een mooie gelegenheid ook zwerfvuil te verwijderen.

Om het dichtgroeien zolang mogelijk uit te stellen wordt op verzoek de nieuwe Kinseldam bij wijze van experiment voorzien van drie vakken van 20 bij 100 meter met een ander substraat dan zand. Het gaat om grind, schelpen en grind gemengd met schelpen. De vakken worden aangebracht aan de hogere en drogere achterzijde van de dam, zie bijgaande figuur. Onderzoek op de Markerwadden wees uit dat op hoge en droge locaties de vegetatieontwikkeling vertraagd op gang komt. Hopelijk blijft dit deel van de dam hierdoor langer geschikt als habitat voor pioniervogels als Visdief.

Spannende ontwikkelingen

Het wordt spannend om te zien hoe broedvogels in het voorjaar van 2025 reageren op de nieuwe Kinseldam. Het zou zomaar kunnen dat er in plaats van Lepelaars nu Visdieven, Kluten en Bontbekplevieren gaan broeden. Misschien ontstaat er zelfs een kleine kolonie Dwergsterns, bijvoorbeeld op het schelpensubstraat. Ook zal het gebied aantrekkelijk zijn voor tal van steltlopers en andere vogels op doortrek. De ondiepe zone tussen de dam en het moerasgebied van Polder IJdoorn blijft zeker een El Dorado voor watervogels.

Mocht je de komende tijd in de buurt zijn dan loont het vast en zeker de moeite eens een kijkje te nemen vanaf de dijk. Geef je bijzondere waarnemingen dan door op Waarneming.nl. Zo worden ze meegenomen in de waarnemingenrubriek in De Gierzwaluw.

Verstoring

Verstoring van vogels was in het verleden soms een probleem, met name in de zomermaanden. Het ging dan onder meer om boten, suppers, kanoers, zwemmers etc. Het is echter niet de bedoeling dat recreanten het water van de Kinselbaai bevaren. Gelukkig komen er aan de zuidelijke ingang van de baai verspringende schotten van wilgentakken die het invaren van boten moeten voorkomen. Alleen in het noordelijke deel van de baai bestaat een verworven recht van watersportvereniging de Doordrijvers. De steiger die sporadisch door hen wordt gebruikt blijft ook in de nieuwe situatie behouden. Een dergelijke steiger is wel weer handig om in de toekomst vrijwilligers naar de Kinseldam over te varen om beheer uit te voeren.

'Landbouw en natuur hebben elkaar nodig'

TEKST EN LANDSCHAPSFOTO'S HENK LEENAERS - MET DANK AAN FRANK VAN GROEN

Op een mooie middag in mei ontmoet ik Frank van Groen op de Berlagebrug. We stappen op onze fietsen, passeren Zorgvlied en bereiken via het Amstelpark de westelijke oever van de Amstel. Samen gaan we de 18 kilometer van de Rondehoep-fietsroute rijden, populair bij wandelaars, wielrenners en hardlopers. Voor vogelaars is er veel te zien.

Pul van een van de meest bekende boerenlandvogels, de Kievit

FOTO: EDIAL DEKKER

Frank bewaart goede herinneringen aan dit vertrekpunt. In 1981 ging hij vanaf deze plek voor het eerst mee met een vogelexcursie. In Botshol zag hij zijn eerste Nijlgans en Krakeend, toen nog tamelijk zeldzame vogels. Inmiddels is Frank is een grote naam in de Amsterdamse vogelwereld: auteur van de Vogelatlas, erelid van de Vogelwerkgroep en redacteur van De Gierzwaluw. Ook zijn werkzame leven staat in het teken van vogels en natuur. Als medewerker van een ecologisch adviesbureau heeft hij vanochtend in Polder IJdoorn nog een telling gedaan voor het weidevogelmeetnet. Sinds 2009 telt Frank als vrijwilliger voor

Sovon ook in de Rondehoep. Elke winter trekt hij er zes keer op uit om voor de watervogeltelling Grauwe Ganzen, Knobbelzwanen, Kolganzen en Nijlganzen te noteren. Incidenteel ziet hij een Rietgans, één keer zelfs een Ross' Gans. In de 15 jaar dat hij telt, halveerde het aantal Knobbelzwanen, terwijl de landelijke trend juist wijst op een stijging. Frank vermoedt dat sommige boeren hier wel eens met hun tractor over een nest rijden. Landbouw en boerenlandvogels hebben elkaar nodig, zo wil hij maar zeggen, maar zijn daarom nog geen dikke vrienden. Een onderwerp dat vanmiddag nog vaker ter sprake zal komen.

"Er broeden hier 176 paar **Grutto's**"

Groene bufferzones

Polder de Rondehoep is een groene oase tussen Amsterdam-Zuidoost in het westen en de Amstel in het oosten. De polder is 1266 ha groot, waarvan 900 ha grasland – het grootste aaneengesloten onbebouwde gebied van West-Nederland. De polder wordt grotendeels omsloten door langzaam stromende veenrivieren, de Amstel, de Waver en de Bullewijk. In het noorden, ter hoogte van Ouderkerk aan de Amstel, wordt de Rondehoep doorsneden door de A9. Het grootste deel van het gebied is in handen van enkele tientallen melkveebedrijven. In het midden van de polder, ver weg van de omliggende dijken, ligt een 165 ha groot weidevogelreservaat. Dit wordt beheerd door Landschap Noord-Holland. Vogelen kan er alleen vanaf de geasfalteerde ringdijk om het gebied. Polder de Rondehoep is onderdeel van het

Amstelland dat, net zoals de Bretten en het Amsterdamse Bos, dienstdoet als makkelijk bereikbaar groen voor de bewoners van de vingervormige stadsuitbreidingen. In totaal zijn er zeven van zulke groene bufferzones of 'scheggen' – een briljant idee van stedenbouwkundige Van Eesteren.

Aanslagen op de natuur

Onze eerste stop is in het noordelijkste puntje van de Rondehoep, op de grens van Amstelveen. Frank wijst op een drassig boezemlandje. Dit laaggelegen stukje grond naast de watervoerende bedding is een natuurvriendelijke oever en zit boordevol leven, legt hij uit. Frank maakt zich zorgen over dit soort beschutte plekjes waar insecten, kikkers, padden, kleine zoogdieren en vissen het erg naar hun zin hebben. Waternet is namelijk op veel plekken bezig met dijkverbreiding, en daarvoor

Dit rondje reden we tegen de klok in

gaan deze groene strookjes op de schop. Ook de verbreding van de A9 betekent een forse aanslag op de natuur. Voor dat project neemt Rijkswaterstaat een flinke hap uit een strook inheems bos dat nu nog ongeschonden langs de snelweg ligt. Maar niet alleen

langs de randen wordt er aan het gebied geknabbeld.

Elk weekend lekker schieten

Als we verder fietsen in de richting van het Amsteleiland horen we onderweg enkele Putters en een Zwartkop. Ook zien we een Ooievaar overvliegen. Dat die laatste soort hier een broedpoging doet, is een unicum, volgens Frank. Nooit eerder was hier een nest bezet. We stoppen bij een bord met een wervende tekst over de nieuwbouwplannen op het Amsteleiland. Terwijl ik foto's maak van gele plomp en witte waterlelie, moppert Frank dat hij niets moet hebben van deze 'gated community voor welgestelden'. Bouwen betekent de zoveelste aanslag op een toch al kwetsbaar gebied, deze keer zelfs van binnenuit. Een heikel punt is ook de jacht op ganzen en hazen in het gebied. De Rondehoep ligt binnen de 20 kilometerzone van Schiphol, waarvoor de provincie een speciale ontheffing

Pas op fietsers!

Op mooie dagen en in het weekend kan de weg rond de Rondehoep veranderen in een waar wielrenparcours. Kies bij voorkeur een andere dag en let altijd goed op!

heeft afgegeven om op de wettelijke beschermde Grauwe Ganzen te jagen. Jagers maken daar dankbaar gebruik van, vooral in het weekend als ook de ganzentellingen plaats moeten vinden. Er worden vooral jonge onervaren vogels geschoten. Tijdens zo'n jachtpartij is het slecht tellen.

Hoppend van landgoed naar landgoed

Vanaf de kronkeldijkjes heb je een weids uitzicht over het open polderlandschap. Regelmatig stoppen we om met onze verrekijkers het gebied af te speuren. Ook al ligt het reservaat ver weg, toch is er veel te zien. Het is eind mei, maar op veel plekken is er nog niet gemaaid, vanwege het natte voorjaar en dankzij de vergoedingen die boeren krijgen voor weidevogelbeheer. En dus

zien we hoe een Tureluur en een Kievit samen een Blauwe Reiger weggagen, een potentiële vijand voor de kuikens. We zien eerst een witte Buizerd cirkelen, later ook een bruine. Een groepje jonge Spreeuwen komt samen in een boom en maakt een hoop kabaal. Frank strooit met kennis en rijgt anekdotes aaneen. Bijvoorbeeld het verhaal over de Halsbandparkieten die broeden in een bosje langs de dijk: hoppend van landgoed naar landgoed wist deze soort via een andere rivier – de Vecht – de stad Utrecht te bereiken. De Amsterdamse populatie groeit al 15 jaar niet meer, maar het verspreidingsgebied van de Halsbandparkiet elders in Nederland wél.

Als spaken in een wiel

Wat opvalt bij al het getuig, is het grote

Het prachtige groene aangezicht en de zwarte snavel van de **Grote Zilverreiger** verraden dat het hier om een broedvogel gaat

Het gemaal aan de zuidkant van de polder

aantal sloten. Om de 150 meter een kaarsrechte streep naar het centrum van de polder. Dit slotenpatroon is ontstaan door de manier van ontwateren. Tussen 1100 en 1300 groeven de eerste bewoners vanaf de rivieroever slotjes om het water af te voeren. Zo maakten ze de moerassige wildernis geschikt voor landbouw en veeteelt. Waar de rivieren bochten maken, lopen de rechte sloten niet parallel aan elkaar, maar schuin naar elkaar toe – als spaken in een wiel. Door het ontwateren klonk het land in, zo'n twee meter in de afgelopen 1000 jaar. Uiteindelijk kwam het land lager te liggen dan de omringende rivieren, waardoor er molens nodig waren om het water weg te pompen. Zo ontstond Polder de Rondehoep. Eerst kwamen er 26 'wipwatermolens', later drie grote poldermolens en vanaf 1913 een dieselmemaal. In 1942 kreeg de pomp een elektrische aandrijving

en in 1997 kwam er een geheel nieuwe, elektrisch aangedreven variant naast te staan. Dit gemaal pompt het water naar de omliggende veenrivieren die tegenwoordig dienstdoen als boezem.

Zonder boeren geen weidevogels

Gebieden die niet worden bemalen, komen hoog in het landschap te liggen. Aangelegd als laaggelegen dorp, torent Ouderkerk aan de Amstel tegenwoordig hoog boven de omliggende polders uit. Zo zal het ook gaan met het vogelreservaat. Als onderdeel van het weidevogelbeheer heeft dit een relatief hoog waterpeil. De grond blijft langer nat, waardoor de grasgroei later op gang komt. 's Winters is het gebied aantrekkelijk voor ganzen, Smienten, Kieviten en Goudplevieren. In het voorjaar groeien hier veel jonge weidevogels op. Er broeden hier in 2024 176 paar Grutto's, 66 paar Veldleeuweriken, 99

paar Tureluurs, 224 paar Kieviten, 44 paar Scholeksters en volop Slobeenden, Kuifeenden, Krakeenden, Wilde Eenden en Graspiepers. De landelijke afname van de weidevogelstand treft dit gebied blijkbaar niet. Dit succes is mede te danken aan agrarisch natuurbeheer door de boeren: laat maaien, niet te veel mest of kunstmest, en in het voorjaar de waterstand tijdelijk omhoog. Zonder boeren geen weidevogels, zo vatte weidevogelbeheerder Mark Kuiper het ooit samen. Al wijst Frank er fijntjes op dat het reservaat niet alleen de vogels, maar óók de boeren iets oplevert: meer hectares in hun mestboekhouding, waardoor ze meer vee mogen houden.

Administrateur van de natuur

Voordat we onze weg vervolgen in oostelijke richting kijken we bij Nes aan de Amstel even naar rechts, waar de Sint-Urbanuskerk staat te shinen in de zon. Als ik verderop een foto maak van een voorbijsnellende wielrenner, noteert Frank enkele plantenwaarnemingen in zijn notitieboekje: beklierde duizendknoop en stippelganzevoet. Een ingesleten gewoonte. Voordat hij vogels ging tellen, inventariseerde Frank namelijk planten voor Provincie Noord-Holland. De administratie van de natuur is bij hem in goede handen. Geen makkelijke taak overigens, want als we bij Stokkelaarsbrug een Spotvogel horen, vraagt Frank zich direct af: was dit een Putter of een Spotvogel die een Putter nadoot? Terwijl zijn pen nog aarzelend boven zijn notitieboekje zweeft, horen we alweer een volgende soort: Koekoek! Het is dat Frank moeilijk uitgepraat raakt over zijn passie, de natuur, en alle bedreigingen – klimaatverandering, economische groei, het nieuwe kabinet en het groenreferen-

FOTO: WILLIAM PRICE

Wie goed zoekt kan hier **Steenulen** zien

dum – anders zou hij non-stop vogelwaarnemingen kunnen noteren. Aan soorten geen gebrek, zoveel is zeker, vandaar dat dit gebied zo populair is tijdens de jaarlijkse Big Day begin mei – wie ziet de meeste vogelsoorten in een etmaal? Met een beetje geluk kun je hier in de nachtelijke uren nog drie soorten bijschrijven: Ransuil, Steenuil en Kerkuil.

Bezoekersinformatie

Eén keer per jaar is het vogelreservaat in de Rondehoep toegankelijk voor publiek. Tijdens de jaarlijkse Amstellanddag, in 2025 op zondag 1 juni neemt boswachter Noah Barbiërs geïnteresseerden mee op excursie.

Meer info: beschermersamstelland.nl

Op 9 november 2024 is vlak bij de A9 in het noorden van het gebied de 18 meter hoge uitkijktoren 'Het Poldernest' feestelijk geopend. Van hieruit heb je zicht op de werkzaamheden aan de A9 en op de historische Amstelscheg. Adres: Polderweg, 1191 JM Ouderkerk aan de Amstel.

#750 #AMSTERDAM

Vogelfestival

Donderdag 29 mei en vrijdag 30 mei 2025

Vogelexcursies in en rond Amsterdam

30 gratis wandel-, fiets- en jeugdexcursies in vogelrijke gebieden door heel Amsterdam. Bekijk alle wandelingen op de website.

Zaterdag 31 mei en zondag 1 juni 2025

Vogelfestival in het Amsterdamse Bos

Geniet van de festivalmarkt, lezingen en workshops in de Boswinkel. Op de festivalmarkt ontdek je alles over vogels en vogelen. Door de dag heen zijn er verschillende vogelexcursies in het Amsterdamse Bos met boswachters en gidsen van BirdingBreaks.

Programma zaterdag 31 mei Amsterdamse Bos

- V.a. 10.00 Festivalmarkt en vogelexcursies
- 11.00 Vogels in het Amsterdamse Bos
Lezing: Pieter Rust
- 12.00 Maak je eigen vogelvoer
- 13.00 Hoe word je vogelaar?
Lezing: Arjan Dwarshuis
- 14.00 Uilenballen pluizen
- 15.00 Nieuwkomers en vertrekkers in A'dam
Lezing: Luc Hoogenstein
- 15.00 Nestkastjes bouwen op de Houtwerf

Programma zondag 1 juni Amsterdamse Bos

- V.a. 10.00 Festivalmarkt en vogelexcursies
- 11.00 Flamingo's op de Dam
Lezing: Tycho Fokkema & Martijn Voorvelt
- 12.00 Vogels kleuren
- 13.00 Trekvogels en vluchtroutes
Lezing: Jesse Zwart
- 14.00 Graffiti Birds
- 15.00 De Gierzwaluw
Lezing: Gert de Jong
- 15.00 Nestkastjes bouwen op de Houtwerf
- 17.00 Feestelijke afsluiting bij de Boswinkel

Meer info en aanmelden via vogelfestival-amsterdam.nl

#750 #AMSTERDAM

Sperwer door Tom Zwever

vogelfestival

29 en 30 mei
30 gratis excursies in
en rond **Amsterdam**

31 mei en 1 juni
Lezingen, workshops,
excursies en festivalplein
in het **Amsterdamse Bos**

Meer info en aanmelden via **vogelfestival-amsterdam.nl**

In verband met eclips- kleed tijdelijk afwezig

boeken

Ooit las ik dat een disproportioneel aantal filosofen, waaronder bekende denkers als Richard Rorty, fervente vogelaars waren. De vraag is natuurlijk: waarom vallen filosofen massaal voor het vogelen als hobby?

ANOUK ZUURMOND

Een mogelijk antwoord is dat filosofen van een afstandje het menselijk leven bestuderen: ons gedrag, onze waarden en onze opvattingen. Dat past precies bij het bekijken van vogels. Een gedistantieerde observeerder van de menselijke conditie voelt zich waarschijnlijk meteen thuis zodra die een kijker oppakt om het vogelleven te bestuderen. Het gaat misschien nog wel verder dan dat. Filosofen hebben te maken met de chaos van de menselijke moraal – en de soms pertinente afwezigheid van die moraal. Het is daarom voor filosofen lastig om universele regels te formuleren voor mensen, of algemene waarden waar iedereen op z'n minst naar zou moeten streven. De mens is onvoorspelbaar en ieder individu lijkt volstrekt uniek. Hoe troostend moet het voor denkers zijn om dan het vogelrijk te kunnen bekijken. Daar lijken wetten en regels in gedrag de standaard. Vogels hebben een ritme, hun gedrag is voorspelbaar en het vogel-zijn bepaalt volledig hoe hun leven verloopt, van geboorte tot dood - zonder morele dilemma's en identiteitscrises. Een verademing voor filosofen die op zoek zijn naar een systeem in de chaos van het menselijk bestaan.

*Het boek is uitgegeven door
Kosmos en kost € 22,99*

De auteurs van het boek *De 22 levenslessen* vogels ons kunnen leren combineren beide vakgebieden: Philippe Dubois is ornitholoog en Élise Rousseau is filosoof. Ze hebben zich met dit werk tot doel gesteld om te laten zien wat je van vogels in hun natuurlijke omgeving kunt leren over het leven. Een aardig hoofdstuk is bijvoorbeeld over het fenomeen moed. Daarin laten ze zien dat mensen geneigd zijn om te denken dat machtige vogels als adelaars ook wel erg moedig moeten zijn. De adelaar is mede daarom het embleem van meerdere landen en politieke partijen: de majestueuze vlucht en harde blik in de ogen zijn indrukwekkend. Maar, zo stellen de auteurs: eigenlijk is die adelaar een beetje lui. De wilde duikvlucht van valken op hun prooi, daar beginnen ze niet aan. Ze sparen hun energie liever met glijvluchten en vertrouwen op hun wapens: klauwen en bek. Ook als het gaat om de verdediging van het territorium zijn ze

helemaal niet zo onverschrokken. Het is daarom eigenlijk best verbazend dat machtige mannen zich zo graag met deze vogel laten afbeelden, of die vogel op vaandels zetten. Hoe goed hebben mensen eigenlijk gekeken naar vogels voordat ze er hun embleem van maken? Dubois en Rousseau schrijven:

Als ze op zoek waren naar een symbool van ware moed hadden ze eigenlijk beter het strijdlustige Roodborstje kunnen nemen. Dit verenbolletje lijkt lieflijk in de tuin rond te hippen, maar het is een bliksemse vechtersbaas, en hij is zo fel op zijn territorium dat hij zelfs zijn eigen spiegelbeeld te lijf gaat als hij dat ziet in een ruit of autospiegel. (pp. 52 – 53)

Ze trekken daaruit een filosofische les: kracht moet je niet verwarren met moed – en we moeten niet te snel vallen voor uiterlijke schijn. Een belangrijk inzicht uit de vogelwereld, zeker in deze tijden.

Een ander mooi voorbeeld uit dit boek gaat over het accepteren dat je als mens soms kwetsbaar bent. Deze les trekken de auteurs uit het leven van eenden. Zij hebben als ze in de rui zijn een onopvallend kleed, het ‘eclipskleed’. In die periode houden ze zich gedeisd en oefenen geduld, totdat essentiële veren weer zijn aangegroeid. In onze samenleving zouden we daarvan kunnen leren. We zijn constant gericht op presteren en vinden het moeilijk om te accepteren dat we soms even niet mee kunnen doen. Toch zouden we, net als eenden, in moeilijke periodes van transitie – rouw, ontslag, een verhuizing – geduld moeten uitoefenen en accepteren dat we ‘van kleed verwisselen’. Laten we onszelf af en toe een periode van rust gunnen, adviseren de auteurs: we steken ons dan tijdelijk in een eclipskleed om sterker

en mooier terug te komen.

De belangrijkste en meest interessante les die ik uit dit boek haalde, was de constatering dat het in de vogelwereld eigenlijk helemaal niet zo gestructureerd, wetmatig of voorspelbaar is. Net als in de mensenwereld lijken ook vogels er een chaotische moraliteit op na te houden. De Koekoek heeft een andere gezinsmoraal dan de gans. De Turkse Tortel heeft een liefde voor het leven – en veel andere soorten hebben liefdes voor even. Sommige vogels zijn slim en nieuwsgierig, andere reislustig. Dat is voor die filosofen die zich met de vogelwereld bezig houden misschien een moeilijke les. Ook in de vogelwereld worden er verschillende ‘levenskeuzes’ gemaakt en verschillende soorten uitingen van liefde getoond – en Dubois en Rousseau laten ons zien dat juist die diversiteit voor ons mensen een mooie spiegel vormt voor het eigen leven en de keuzes die je als mens maakt. De chaotische ‘moraal’ van de vogelwereld kan een bron van inspiratie en troost zijn, zo toont het boek aan. En het is nu maar wachten op het eerste land dat de adelaar inruilt voor het Roodborstje op de vlag.

Het **Roodborstje**: moediger dan een adelaar

Een Humes Bladkoning op je pad

TEKST: ADRIE STREEFLAND

Op zaterdag 11 januari was het weer eens zover, de jaarlijkse schoonmaakdag van de kijkschuur op het Landje van Geijssel. Dat betekent al het vuil wegbezemen dat zich het afgelopen seizoen in en rond de Kijkschuur verzameld heeft, en een laag houtspaanders rond de buitenzijde van de schuur aanbrengen. Dit gebeurde met vereende krachten, lees: leden van de VWG Ouder-Amstel. Ter educatie zijn binnen enkele Steenuilen-, Kerkuilen-, en Bosuilenkasten geplaatst, en buiten nog een Boomkruiperkast en enkele kleine kasten aan de voorkant van de Kijkschuur.

Die morgen vertrok ik op de fiets vanuit de Venserpolder in Zuidoost, zwaar beladen. Op de achterdrager de opgelapte nestkast van de Ringmus, (Rodelijst-soort!) en in de voormand schoonmaakspullen, een accuboormachine. In de overgebleven ruimte paste nog net mijn kleine KOWA 8x32 kijker.

Het karwei bij de kijkschuur was binnen twee uur naar aller tevredenheid geklaard. Dan, na koffie met gebak, huiswaarts. Maar niet voor de net ge-

arriveerde Lepelaars nabij Het Landje bezocht te hebben. En via het voetpad onderlangs, dat loopt rond de manege aan de oostkant, naar de Ouderkerkerplas. Om aldaar de Waterral en de Cetti's Zanger te spotten. Terwijl ik het bruggetje opliep dat uitkomt bij het nu gesloten hek dat toegang geeft naar de kade rond de Plas, zag ik een klein vogeltje in wat riet en grassen langs de plas duiken. Even de kijker erop gezet, waarbij de duidelijke oog/wenkbrauwstreep opviel, dus ik dacht: 'Leuk, een

De Kijkschuur ziet er weer tiptop uit

FOTO: ADRIE STREEFLAND

soort uit de Phyllos-reeks', een familie die bestaat uit kleine groenige zangers.

Daarbij viel een lichte vleugelstreep op, dus nu werd het pas echt interessant, wellicht was het een Bladkoningsoort. Het vogeltje, iets groter dan een Goudhaantje en net zo druk, voerde een prachtige show op. Dit duurde bijna een uur, op zo'n acht meter afstand in de bomen achter de Elisabeth-Hoeve, en dat alles in fraai zonlicht. Wegens het vrijwel helemaal ontbreken van een tweede korte vleugelstreep en de groengrijze kleur kon ik het vogeltje determineren. Het was een Humes Bladkoning. Immers, een gewone Bladkoning heeft een duidelijke tweede korte vleugelstreep en is meer olijfgroen van kleur.

Op zo'n moment is het jammer dat ik geen camera mee had kunnen nemen. Maar inmiddels waren enkele andere vogelaars aanwezig, ingeseind via een vogel-app. Zij konden de vogel beter horen en ook goede foto's maken. Uit-

De lichte vleugelstreep maakt dit een spannende vogel

eindelijk heeft de 'Humes' er van 11 tot en met 15 januari gezeten en trok tientallen waarnemers. Al was ie de laatste dagen minder goed te zien. Het is de derde volledig gedocumenteerde en goedgekeurde waarneming van deze soort binnen het werkgebied van Vogelwerkgroep Amsterdam.

Roofvogels en uilen in 2024

TEKST: TEUN VAN DIJK

Als lid van de Veldwerkcommissie VWGA heb ik een overzicht gemaakt van de broedgevallen van roofvogels en uilen in de regio Amsterdam in 2024. Daarnaast geeft het een overzicht van de broedgevallen van de laatste tien jaar van deze vogels. Al met al geeft het jaar 2024 bij roofvogels en uilen een opvallend positief resultaat over een brede lijn te zien, zeker afgezet tegen landelijke cijfers.

Voor dit overzicht is gebruik gemaakt van rechtstreekse meldingen door leden van de vogelwerkgroep en voorts door het zorgvuldig napluizen van meldingen van roofvogels en uilen in het werkgebied van VWGA op Waarneming.nl. Aan de hand van Sovon interpretatiecriteria heb ik de verzamelde

gegevens beoordeeld. Resultaat is het hieronder staande overzicht van al dan niet geslaagde broedgevallen van roofvogels en uilen. Dit overzicht zal zeker niet volledig zijn, want ongetwijfeld zijn er territoria gemist, zeker van uilen zal het aantal meldingen onderbelicht zijn.

Het jaar 2025 is uitgeroepen tot het jaar van de Torenvalk

FOTO: ROELY BOS

Torenvalk 47 territoria

7 territoria in het Westelijk Havengebied, Grote IJpolder, Sloterdijk en Lutkemeerpolder.

4 territoria omgeving Schiphol.

16 territoria zuidkant Amsterdam: Amsterdam-ZO, Hoge Dijk, Groot Duivendrechtsche Polder, Duivendrecht, Bovenkerkerpolder, Holendrecht- en Bullewijkerpolder, Ouderkerkerplas, Ronde Hoep, Amsterdamse Bos, Schinkelbos, Aalsmeer en Botshol.

6 territoria aan de oostkant van Amsterdam: Science Park, Diemerpark, Vijfhoek e.o., Diemberbos, Weespersluis en Aetsveldsche Polder

14 territoria in Amsterdam-Noord, poldergebied benoorden Amsterdam, Durgerdam-IJdoorn, Ransdorp, Zunderdorp, Holysloot, Volgermeer, Broekermeer, rond Zuiderwoude, Monnickendam, Ilperveld, Uitdam, en op Marken.

Boomvalk 23 territoria

2 territoria aan de westkant van Amsterdam: Afrikahaven, Lutkemeer/De Aker.

4 territoria in het Amsterdamse Bos/Schinkelbos, Schiphol e.o.

7 territoria aan de zuidkant: Amstelpark, Ouderkerk, Amstelveen, Middelpolder, Bovenkerkerpolder en Botshol.

5 territoria aan de oostkant van Amsterdam: Diemberbos, Overdiemerpolder, Vijfhoek e.o., Aetsveldsche Polder en Gemeenschapspolder/Driemond.

5 territoria in Amsterdam Noord en het poldergebied ten noorden van Amsterdam, Ransdorp, Durgerdam, Ilperveld en Volgermeer.

Slechtvalk 6 territoria

Westelijk Havengebied AEB, Hemweg, Buikslotermeer, Rijksmuseum, Zuider-Amstel en Zuidas.

Voorts waren er broedparen aanwezig op de volgende locaties, waarbij geen

nest kon worden vastgesteld: Mondriaantoren, Vijfhoek/Diemerpark en Science Park.

In de nabijheid van de Mondriaantoren zijn wel nestkasten geplaatst, maar de twee Slechtvalken tonen geen interesse en blijven de Mondriaantoren trouw. De eigenaar van dit gebouw wil geen medewerking verlenen aan het plaatsen van een nestkast aldaar.

Sperwer 60 territoria

9 territoria aan de westkant: Lutkemeerpolder, Rembrandtpark, Bretten, Geuzenbos, Westelijk Havengebied, Sloterdijk/Westerpark, Eendrachtspolder, Vrije Geer, Wiedijkpark/Chr. Plantijnpad.

1 territorium binnen de grachtengordel.

4 territoria in Amsterdamse Bos: Meerpolder, Zuidelijke Oeverlanden, Koenenbos, De Poel e.o., en Schinkelbos.

15 territoria aan de zuidkant van Amsterdam: Beatrixpark, Groot Duivendrechtsche Polder, Duivendrecht, vtc Amstelglorie, Ouderkerk, Hoge Dijk, Gaasperzoom, Middelpolder, Aalsmeer, Uithoorn, Bovenkerkerpolder en Botshol.

10 territoria aan de oostkant: Flevo-

broedgevallen graag melden op Waarneming.nl

Ik verzoek je vriendelijk om broedgevallen van roofvogels en uilen niet te vervagen, maar ze onder embargo tot een datum na het broedseizoen te plaatsen. Zo kunnen die waarnemingen worden meegenomen in de jaarrapportage.

Raak je op de hoogte van broedgevallen in 2025, dan deze graag doorgeven via tr.vandijk@planet.nl

park/ Science Park, omgeving Nieuwe Oosterbegraafplaats, Diemberbos, Diempolder/ARK-zone, Vijfhoek, Muiden, Driemond en omgeving Weesp. 11 territoria in Amsterdam Noord, Zeeburg, Ilperveld, Volgermeer/Broekermeer, Uitdam, Holysloot, Zunderdorp, Ransdorp/Kinselmeer, IJdoorn, Zuiderwoude en Marken.

Havik 14 territoria

4 territoria aan de westkant van Amsterdam: Sloterweg, Westgaarde, Geuzenbos en Bretten.
3 territoria in het Amsterdamse Bos/Schinkelbos.
4 territoria aan de zuidkant van Amsterdam: Oosteinderpoel, Gaasperzoom Hoge Dijk en Botshol.
1 territorium aan de oostkant van Amsterdam: Vijfhoek/Baai van Ballast.
2 territoria in Amsterdam-N, IJdoorn en Ilperveld.

In een aantal gebieden was wel een paartje aanwezig, maar er werd niet genesteld o.a. Wester-Amstel en Vliegenbos.

Buizerd 73 territoria

17 territoria aan de westkant van Amsterdam: Westgaarde/Lutkemeerpolder, Sloterpark, Westelijk Havengebied, Geuzenbos, Bretten, Spaarnwoude, Sloterdijk/Westerpark, Sloten en Ons Buiten/Noordelijke Oeverlanden Nieuwe Meer.
9 territoria in het Amsterdamse Bos/Schinkelbos.
3 territoria rond Schiphol en Badhoevedorp.
17 territoria zuidkant van Amsterdam: Beatrixpark, Amstelpark, A'dam ZO, Hoge Dijk, Aalsmeer, Uithoorn, Bovenkerkerpolder, Middelpolder, Duivendrecht, Groot Duivendrechtsche Polder,

Holendrecht- en Bullewijkpolder, Ronde Hoep, Ouderkerk en Botshol. 10 territoria aan de oostkant/ten oosten van Amsterdam: Watergraafsmeer, Flevopark, Overdiempolder, Diemberbos, Vijfhoek, begraafplaats Muiden, Driemond en Weesp.
17 territoria in Amsterdam Noord en het gebied ten noorden van Amsterdam: Ransdorp, Zunderdorp, Holyaloot, Uitdam, IJdoorn, Volgermeer, Broekermeer, Landsmeerderpolder, Ilperveld, Zuiderwoude en Gouwzee Zeedijk.

Zeearend 1 territorium

Haven van Ballast.

Wespendief 1 territorium

Amsterdamse Bos.

Bruine Kiekendief 21 territoria

Ilperveld, Varkensland, Volgermeer/Zuiderwoude, Dijkeinde/Oosterpoel, Monnickendam e.o., Durgerdam, IJdoorn/Uitdammerdijk, Ransdorp/Zunderdorp, Bretten, Lutkemeerpolder, omg. Schiphol, Bovenkerkerpolder, Middelpolder, Aetsveldsche Polder, Vijfhoek e.o., Ouderkerk en Botshol.

Steenuil 5 territoria

Bovenkerkerpolder, Ouderkerk – Ronde Hoep, en Durgerdam.

Velduil 0 territoria

Bosuil 15 territoria

Vliegenbos, Amsterdamse Bos, Amstelveen, Sloterpark/Ruige Riet, Westgaarde, Eendrachtspolder, Frankendaal, Groot Duivendrechtsche Polder, Beatrixpark en Vondelpark.

Ransuil 18 territoria

Amsterdam ZO, Bovenkerkerpolder, Amstelveen, Ouderkerk, Groot Duiven-

drechtsche Polder, Diemerpark, Amsterdamse bos, Badhoevedorp, Schiphol, Osdorper Binnenpolder, Bretten, Sloterdijk, Amsterdam-Noord, Ilperveld en Waterland.

Kerkuil 5 territoria

Watergraafsmeer, Vijfhoek e.o., Mid-delveldse Polder en Bovenkerkerpolder.

In totaal zijn van dertien soorten roofvogels en uilen territoria vastgesteld. Het ging hierbij om 43 territoria van uilen en 246 territoria van roofvogels. Het is verheugend dat in een door mensen zo dichtbevolkt gebied zoveel roofvogels en uilen aanwezig zijn in de broedtijd.

Als we die gegevens van de afgelopen 10 jaren in een tabel zetten, ontstaat het onderstaande overzicht.

Het valt erg te betwijfelen of bij de uilen de aantallen reëel zijn.

Landelijke trend roofvogels

Het jaar 2025 is uitgeroepen tot het jaar van de **Torenvalk**. Dat is natuurlijk al een teken aan de wand, want de vogelsoorten die tot jaarvogel worden bestempeld geven ernstige tekenen van bedreiging te zien. Landelijk is de Torenvalk sinds 1990 dramatisch afgenomen, een trend die we in ons werkgebied nog niet terugzien. Kennelijk biedt ons werkgebied nog voldoende

Soort/Jaar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bruine Kiekendief	11	18	12	23	12	15	16	17	22	15	21
Havik	27	33	37	29	21	21	28	21	23	12	14
Sperwer	28	30	35	38	34	33	45	33	42	40	60
Buizerd	58	64	63	69	64	87	69	64	63	57	73
Wespendief	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Torenvalk	28	45	31	36	40	35	52	44	44	52	47
Boomvalk	23	23	22	21	23	16	18	11	18	20	23
Slechtvalk	3	4	5	6	9	5	5	6	6	4	6
Zeearend										1	1
Totaal	179	219	206	223	204	213	234	198	219	202	246

Soort/Jaar	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Steenuil	12	17	16	12	15	13	13	10	9	4	5
Velduil	2	0	2	0	3	0	0	0	0	0	0
Bosuil	10	19	37	30	21	22	27	16	17	15	15
Ransuil	21	22	16	15	12	22	28	11	21	22	18
Kerkuil	5	11	12	9	12	13	23	9	12	8	5
Totaal	50	69	83	66	63	70	91	46	59	49	43

muizen voor deze vogelsoort. De altijd schommelende muizenstand heeft ook nog eens extra te lijden van de moderne manier van agrarisch grondgebruik met intensivering, overbemesting en overmaat aan gifstoffen. Gelukkig dragen veel boeren in ons werkgebied de vogels een warm hart toe en probeert menig een zijn akkers/weiden toch zoveel mogelijk vogelvriendelijk te gebruiken; nestbeschermers, uitgesteld maaibeheer, plaatsing nestkasten e.d. Boer Geijssel bij Ouderkerk is daar een ware exponent van.

Ook de **Boomvalk** neemt sinds 1985 op landelijk niveau gestaag af, terwijl die soort bij ons stabiel bleef. Na de dip van 2021 is het aantal broedparen nu toch weer stijgend. Een directe verklaring hiervan ligt niet voorhanden. Een verheugend feit is het des te meer.

De **Slechtvalk** geeft nu een kleine afname met broedgevallen te zien, terwijl er op diverse plekken ook paartjes verbleven, zonder dat er sprake was van een nest. Helaas worden steeds meer nestkasten verwijderd: Hemweg, ING-Arena. Alleen de laatste is in de nabijheid herplaatst. Op de Mondriaantoren vertoef al jaren een paartje. Voor de nestkastloze Slechtvalken op de Mondriaantoren, zijn wel twee kasten in de directe nabijheid beschikbaar, maar daar talen ze niet naar.

Bij de **Sperwer** zien we landelijk sinds 2000 een dalende lijn, na een succesvol 2020 zijn ook 2022, 2023 en 2024 in ons werkgebied goed verlopen. Voor deze roofvogel is 2024 zelfs een topjaar. Het blijkt dat de Sperwer vanwege predatie door Havik steeds meer stedelijk gebied verkiest, i.p.v. bebost gebied.

Landelijk lijkt de **Havik** zijn top te hebben bereikt, ook bij ons is nu een daling te zien. Diverse legsels hebben dit jaar geen vliegvlugge jongen opgeleverd. Mogelijk speelt daarin ook de boomarter een rol en de voortschrijdende vogelgriep. De Havik vormt een flinke bedreiging voor de Sperwer, dus wellicht biedt de afname van de Havik aan de Sperwer juist meer kansen.

Vanaf de eeuwwisseling laat de **Bruine Kiekendief** landelijk een dalende lijn zien, terwijl bij ons de populatie min of meer stabiel bleef en in 2017 zelfs een topscore behaalde. Ook in 2021 en 2022 deed deze soort het in ons werkgebied goed. In 2023 blijkt de Bruine Kiekendief teruggezakt te zijn naar het gemiddelde, maar dit jaar een positieve sprong.

Na een gestage toename blijft de **Buizerd** landelijk sinds 2006 op dezelfde lijn. Het Amsterdamse plaatje liet een gestage afname zien, maar het jaar 2024 brengt weer een topscore in beeld.

Landelijke trend uilen

Landelijk is de **Steenuil** sinds 2001 stabiel. Bij ons zien we nu een afname.

Bij de **Velduil** is landelijk na de daling tot 2007 weer enige toename zichtbaar. Dat klopt dus ook met de spaarzame broedgevallen in ons werkgebied. In 2017 trad landelijk een dip in. In elk geval vertoonde 2018 de nodige belangstelling van de Velduil voor ons werkgebied. In hoeverre er sprake is van geslaagde broedgevallen is onbekend. Kennelijk vonden de Velduilen de Amsterdamse regio sinds 2019 niet interessant. In 2023 werd een Velduil gezien bij het Kinselsemeer (25 april),

Deze Slechtvalk staat onder ringers bekend als 'de brokkenpiloot'

bij Ransdorp (21 mei), bij IJdoorn (15 juni), bij Monnickendam (17 juni) en in de Lutkemeer (28 april). Ook in 2024 weer enkele waarnemingen; Schellingwoude (25 april), Diemerpark (27 april), Ilperveld (8, 12 en 22 mei) en Marken (9 mei).

Landelijk is de **Bosuil** sinds de eeuwwisseling stabiel, maar bij ons kon je spreken van een duidelijke toename. De soort werd in 2016 ook verbazend vaak gemeld binnen de grachtengordel zonder dat meteen sprake was van een broedgeval. In 2017 ging de Bosuil landelijk afname vertonen. In 2018 is dat ook in ons werkgebied duidelijk het geval. We kunnen t.o.v. 2020 stellen dat de neerwaartse trend voor deze uil in het Amsterdamse weer teruggekeerd is, maar 2024 bleef gelijk aan 2023.

Het gaat droevig met de **Ransuil** in Nederland, die sinds 1990 een dalende

tendens te zien geeft. In ons werkgebied kon je die stand vrij stabiel noemen. Het jaar 2019 evenaarde het topjaar 2015 en in 2020 zette er weer groei door, in 2021 zagen we echter een enorme dip. Het is zelfs de laagste score van alle getelde jaren. Gelukkig is het plaatje van 2022 en 2023 weer hoopgevend voor deze soort. Festivals in de nabijheid geven duidelijk een negatief signaal af. Dat zal nu de coronabeperkingen weer geheel zijn opgeheven voor deze uil waarschijnlijk dus negatief gaan uitpakken. Helaas bevestigt 2024 deze trend.

De **Kerkuil** laat landelijk een heel grillig patroon zien. Na 2018 met 10 gemelde verkeersslachtoffers, pakte 2019 gunstiger uit; er werden 2 verkeersslachtoffers gemeld, maar 2020 kende weer 8 Kerkuilen die slachtoffer werden van het autoverkeer. In 2021 werden weinig dode Kerkuilen gemeld; 2 stuks, en het aantal verkeersslachtoffers was in

FOTO: ROELY BOS

2024 was een succesvol jaar voor **Buizerd**

2022 eveneens 2. Uit 2023 zijn mij geen dode Kerkuilen bekend, maar er zijn wel 2 dode Ransuilen gemeld; op 2 mei 1 dode Ransuil bij knooppunt Amstel, vlakbij volkstuincomplex Dijkzicht, en op 7 juni een dode Ransuil op datzelfde volkstuincomplex. In 2024 werden 3 Kerkuilen slachtoffer van het verkeer op uiteen liggende locaties. Op enkele plaatsen in het land is men nu hectometerpaaltjes aan het voorzien van een doorrollende bovenkant, waardoor uilen hier niet meer op willen landen. Het blijkt te helpen om uilen op veiliger afstand van snelverkeer te houden.

Bij de uilen vormen muizen het hoofdvoedsel. De hoeveelheid beschikbare

GERAADPLEEGDE BRONNEN:

De Gierzwaluw nr. 1, juni 2005 pag. 15
Sovon: Broedvogels in Nederland 2011, pag. 144
Grafieken van Nederlandse indexen
Sovon: Broedvogels in Nederland 2012, pag. 76 (Kerkuil) en 114 grafieken van Nederlandse indexen
Sovon: Broedvogels in Nederland 2013, pag. 124, 125 en 127. Grafieken van Nederlandse indexen.
Sovon: Broedvogels in Nederland 2014, pag. 51, 78-81 en 126-129 Grafieken van Nederlandse indexen.
Sovon: Broedvogels in Nederland 2015, pag. 54-55 en 130-131 Grafieken van Nederlandse indexen.
Sovon Broedvogels in Nederland 2016, pag. 77-79
Sovon Broedvogels in Nederland 2017, pag. 54
Sovon Broedvogels in Nederland 2018, pag. 92, 93, 138-142
Sovon Broedvogels in Nederland 2019 pag. 65 en 139 Grafieken van Nederlandse indexen.
Sovon Broedvogels in Nederland 2020 pag. 50, 51
Sovon Broedvogels in Nederland 2021 pag. 59, 82-86
Sovon Broedvogels in Nederland 2022 pag. 71 – 76
Sovon Broedvogels in Nederland 2023 pag. 96, 100-102, 106, 107 en 147
Sovon Vogelbalans 2014 pag 14 e.v.
Sovon Vogelbalans 2015, pag. 16-17
Sovon Vogelbalans 2016, pag. 10 e.v.
Sovon Vogelbalans 2017, pag. 10 e.v.
Sovon Vogelbalans 2018
Sovon Vogelbalans 2019
Sovon Vogelbalans 2020
Sovon Vogelbalans 2021
Sovon Vogelbalans 2022
Sovon Vogelbalans 2023
Sovon Vogelbalans 2024

muizen is echter verre van stabiel. Zo waren 2020, 2021 en 2022 heel slechte muizenjaren. Dat kunnen we terugzien in de uilenparen in 2021 en later.

Bijzondere dank voor het leveren van gegevens gaat uit naar:
Jan van Blanken, Roely Bos, Monique Harthoorn, Philipp Derks, Martin Kempe, Michel Floris, Jos Vrolijk, Adrie Streefland, Fons Bongers en Zainal Haberham.

Voorjaarsfenologie 2024

ELLEN DE BRUIN

De lente van 2024 wordt omschreven met “recordwarm, zeer nat en somber”. Met een gemiddelde temperatuur van 11,8 °C was het de warmste lente sinds het begin van de metingen. Wel was het aantal zonuren lager dan normaal. Maart was nog wel droog, maar april en mei kenmerkten zich door veel regen, ruim tweemaal zoveel als gemiddeld (bron: knmi.nl). De vraag of en hoe dit de fenologiedata heeft beïnvloed, is niet eenvoudig te beantwoorden. Wat wel opvalt is dat in 2024 maar liefst de helft van het aantal geregistreerde soorten vroeger aankwam dan gemiddeld.

Dit betekent dat de eerste waarnemingsdatum in 2024 vóór de startdatum van de bandbreedte (berekend tot en met 2023) valt. Het betreft Lepelaar, Kluut, Kleine Plevier, Grutto, Koekoek, Gierzwaluw, Oeverzwaluw, Huiszwaluw, Nachtegaal, Zwarte Roodstaart, Gekraagde Roodstaart, Snor, Rietzanger, Braamsluiper, Grasmus, Tuinfluit, Zwartkop, Fluit, Tjiftjaf en Wielewaal. Dit aantal is hoog vergeleken met vorige jaren; meestal zijn het er tien tot vijftien. Boerenzwaluw zit net op het randje; deze soort wordt in 2024 voor het eerst waargenomen op dag 1 van de bandbreedte.

FOTO: KEES WEVERS

Grasmus 12 april 2024, Diemerpark

De Zomertortel arriveert laat ten opzichte van de bandbreedte. Niet erg veelzeggend, gezien het feit dat het de enige waarneming is dit voorjaar. Voor Purperreiger is geen bandbreedte bepaald, hiervoor is de reeks van waarnemingen nog te kort.

In bijgaande tabel staat de datum waarop 40 trekvogelsoorten voor het eerst zijn waargenomen in het voorjaar van 2024. De waarnemer(s) worden aangeduid met een afkorting; de volledige naam is terug te vinden onder dit verslag. De waarnemingsgegevens zijn afkomstig van de websites (adam.) waarneming.nl en trektellen.nl.

Help je ook mee?

Ik zou graag iedereen willen verzoeken vroege voorjaarswaarnemingen van (zang-)vogels te registreren op waarneming.nl, mét vermelding of de vogel zingt of niet en bij voorkeur vergezeld van een foto- en/of geluidsfragment. Bij voorbaat dank!

FOTO: THEO VAN LENT

Koekoek in de Middelpolder

In 2024 is viermaal het eerste datumrecord verbroken. Op 29 maart wordt een Koekoek gehoord in A'dam-Zuidoost. Behoorlijk vroeg, maar elders in het land is de soort ook al waargenomen. Vanwege het steeds eerder arriveren van zijn waardvogels, zal de Koekoek ook vroeger aanwezig moeten zijn om een geschikt waarnest te vinden.

In het Ilperveld zingt een Snor op 27 maart, een verbetering van de vroegste datum ooit van 29 maart.

Ook twee dagen eerder dan de vroegste datum tot nu toe, is een Fluiter op 11 april, zingend op de Nieuwe Oosterbeegraafplaats.

Lange tijd bleef de vroegste datum van Wielewaal onaangetast; deze was 29 april, zowel in 1966 als in 1968. Dit jaar wordt er op 28 april één gehoord in het centrum van Weesp, één dag eerder dus.

De eerste Grasmus van 2024 op 6 april aan de Bloemendalergouw betekent een evenaring van de eerste vroegste datum in 2017.

Driemaal is er een verbetering van de tweede vroegste datum. Dat betreft 4 Kluten op 4 januari in de Bovenkerkerpolder, 1 Kleine Plevier vliegend naar noord over de Aetsveldsche Polder op 17 februari en een Nachtegaal in recreatiegebied Houtrak op 4 april.

Vanaf 7 januari wordt Zwartkop waargenomen in de regio; de eerste zingen wordt genoteerd op 21 februari in Slotervaart. Van Zwarte Roodstaart zijn er waarnemingen vanaf 8 januari; de eerste zang wordt gehoord op 20 februari in Watergraafmeer. Voor beide soorten wordt de datum waarop de vogels zingen meegenomen.

Voor de berekening en de methode van gemiddelde vroegste waarnemingsdatum (gvd), aantal jaren (n) en bandbreedte verwijs ik naar de website van de VWGA (vogelsamsterdam.nl/voorjaarsfenologie). De berekende waarden ontvang ik zoals ieder jaar van Jan van Blanken, waarvoor dank.

Op de website is ook de zgn. overall fenologielijst te vinden. In deze lijst worden van de geselecteerde soorten de eerste en tweede vroegste datum aller tijden genoemd.

Gebruikte afkortingen

AJ	Auke Jansen	JH	Jörg Hamann	PvK	Paul van Kan
AS	Adrie Streefland	JLK	Jip Louwe Kooijmans	RB	Rob Baars
CvB	Colinda van Binnendijk	JPS	Jan Paul Seijlhouwer	RdR	Ruben de Rover
DW	Dam - Wermeskerken	KdP	Kees de Pater	RG	Ronald G.
EdB	Ellen de Bruin	KW	Kees Wevers	RR	Rutger Rotscheid
EH	Ewout Huibers	LH	Leobard Hinfelaar	RvD	Ricardo van Dijk
EV	Els Velzing	MB	Marcus Breemer	SH	Sander Hietkamp
FH	Fred Hout	MS	Melchior Sissingh	SR	Swen Rijnbeek
FS	Fred Scholte	MSt	Martijn Stobbelaar	SvR	Stan van Remmerden
FV	Frank Visbeen	MV	Martijn Versluijs	TdL	Thijs de Lange
GV	Gijs Verbossen	NvdW	Nittert van de Water	TT	Tohar Tal
GvD	Guus van Duin	PP	Philip Plenckers	VvB	Valentijn van Benthem
HB	Hans Brinks	PT	Paul Tak	WT	Willemijn Thunnissen
JC	Jerry Cox	PvdW	Piet van der Werf	WvdS	Wim van der Schot

	Voorjaarsfenologie 2024	vroegste datum	locatie	waarnemer	periode	n	gvd	bandbreedte t/m 2023
1	Zomertaling	22-3-2024	Ilperveld	MS	1960-2023	64	20-3	7/3-2/4
2	Purperreiger	19-3-2024	Polder de Rondehoep	JLK				
3	Lepelaar	22-1-2024	Groot-Duivendrechtsche Polder	JH	1962-2023	61	27-2	27/1-30/3
4	Boomvalk	17-4-2024	Vijfhoek	FV, GvD	1960-2023	64	12-4	29/3-26/4
5	Kluut	4-1-2024	Bovenkerkerpolder	FS	1965-2023	58	4-3	8/2-28/3
6	Kleine Plevier	17-2-2024	Aetsveldsche Polder	EdB, RvD	1959-2023	64	28-3	10/3-15/4
7	Bontbekplevier	25-2-2024	Landje van Geijssel	SH	1972-2023	51	28-2	16/2-12/3
8	Grutto	23-1-2024	Landje van Geijssel	JC	1958-2023	66	13-2	27/1-2/3
9	Groenpootruiter	31-3-2024	Aetsveldsche Polder	EdB, RvD	1965-2023	57	10-4	27/3-24/4
9	Groenpootruiter	31-3-2024	Polder Omhoog met het Veen	HB				
10	Visdief	5-4-2024	Uithoorn	SR	1956-2023	68	7-4	30/3-15/4
11	Zwarte Stern	16-4-2024	Polder IJdoorn	LH	1961-2023	60	24-4	14/4-4/5
12	Zomertortel	1-6-2024	Liergouw	KW	1959-2023	62	4-5	24/4-14/5
13	Koekoek	29-3-2024	A'dam-Zuidoost	EV	1957-2023	67	19-4	11/4-27/4
14	Gierzwaluw	10-4-2024	IJburg	EH	1954-2023	68	18-4	12/4-24/4
15	Oeverzwaluw	16-3-2024	Vijfhoek	FV	1958-2023	62	8-4	24/3-23/4
16	Boerenzwaluw	17-3-2024	Vijfhoek	FV, MB, GvD	1954-2023	70	27-3	17/3-5/4
17	Huiszwaluw	26-3-2024	Landje van Geijssel	TT	1959-2023	65	14-4	3/4-25/4
18	Gele Kwikstaart	24-3-2024	Lutkemeerpolder	RR	1957-2023	66	30-3	18/3-11/4
19	Nachtegaal	4-4-2024	Recreatiegebied Houtrak	PvK	1956-2023	68	15-4	10/4-20/4
20	Blauwborst	14-3-2024	Schinkelbos	JPS	1982-2023	42	20-3	10/3-30/3
21	Zwarte Roodstaart	20-2-2024	Watergraafsmeer	AJ	1961-2023	62	23-3	7/3-8/4
22	Gekraagde Roodstaart	31-3-2024	Amsterdam-Rijnkanaal	EdB	1958-2023	66	15-4	3/4-27/4
22	Gekraagde Roodstaart	31-3-2024	Diemerpark	PvdW				
23	Paapje	20-4-2024	Blijkmeerpolder	WvdS	1965-2023	53	27-4	17/4-7/5
24	Tapuit	26-3-2024	Middelpolder	FH	1960-2023	62	7-4	25/3-20/4
25	Sprinkhaanzanger	7-4-2024	Vijfhoek	GvD, RB, RdR	1963-2023	56	14-4	4/4-24/4
25	Sprinkhaanzanger	7-4-2024	Diemerbos	KdP				
25	Sprinkhaanzanger	7-4-2024	Volgermeerpolder	GV				
26	Snor	27-3-2024	Ilperveld	VvB	1957-2023	62	12-4	3/4-21/4
27	Spotvogel	4-5-2024	Diemerpark	LH, KW	1957-2023	67	6-5	30/4-12/5
27	Spotvogel	4-5-2024	Golfclub Olympus	TT				
28	Bosrietzanger	1-5-2024	Waterlandtak	MV	1957-2023	67	4-5	25/4-13/5
29	Kleine Karekiet	13-4-2024	Polder IJdoorn	TdL	1957-2023	67	22-4	12/4-2/5
29	Kleine Karekiet	13-4-2024	Natuurtuin Klarenbeek	RG				
30	Rietzanger	24-3-2024	Ouderkerkerplas	DW	1957-2023	67	6-4	28/3-15/4
31	Braamsluiper	10-4-2024	A'dam-Centrum	PP	1956-2023	68	19-4	12/4-26/4
32	Grasmus	6-4-2024	Bloemendalergouw	MSt	1955-2023	68	20-4	13/4-27/4
33	Tuinfluit	14-4-2024	Flevopark	JLK	1957-2023	67	20-4	15/4-25/4
34	Zwartkop	21-2-2024	Slotervaart	TT	1957-2023	67	31-3	17/3-14/4
35	Fluiter	11-4-2024	Nieuwe Oosterbegraafplaats	WvdS	1959-2023	59	1-5	23/4-9/5
36	Tijftjaf	16-2-2024	Middelpolder	AJ	1960-2023	64	4-3	19/2-17/3
36	Tijftjaf	16-2-2024	A'dam-Noord	SvR				
37	Fitis	20-3-2024	Polder de Rondehoep	WT	1956-2023	68	26-3	18/3-3/4
38	Grauwe Vliegenvanger	29-4-2024	De Hoge Dijk	AS	1958-2023	65	3-5	23/4-13/5
39	Bonte Vliegenvanger	26-4-2024	Molenpoel	PT	1960-2023	62	25-4	16/4-4/5
40	Wielewaal	28-4-2024	Weesp-Centrum	NvdW	1955-2023	67	10-5	1/5-19/5

Waarnemingen oktober-december 2024

ELLEN DE BRUIN

FOTO: JENFROMALASKA

Dit kwartaal zijn er op waarneming.nl ruim 29 duizend waarnemingen geplaatst, waarvan 3643 met de status “vrij algemeen” of “(zeer) zeldzaam”. Hoogtepunt is toch wel de Zwarte Specht op de Vijfhoek, voor velen een nieuwe soort in de Amsterdamse regio. Andere zeldzaamheden betreffen vooral eenmalige waarnemingen, zoals de Roodkeelduiker, Grote Zee-eend, Drieteenmeeuw, Strandleeuwerik, Grote Pieper en zelfs een Schildraaf! Wat verder opvalt is het lage aantal steltlopersoorten; geen Kanoet, Kleine, Drieteen- of Krombekstrandloper, Zwarte Ruiter noch Steenloper dit kwartaal.

Op 25 december wordt een **Schildraaf** in de zuidelijke Grachtengordel gezien

WATERVOGELS

De eerste waarneming van **Kleine Zwaan** in het najaar betreft 6 adulte vogels die op 3/11 in zuidoostelijke richting over de Aetsveldsche Polder vliegen (EdB, RvD). Vanaf dezelfde datum tot aan einde jaar pleisteren er max. 12 bij Marken, waaronder 2 juveniele vogels (1e wrn. FvG). Sec gezien valt het Markermeer ten noorden van Marken niet in het werkgebied van de VWGA. Op 12/11 vliegen er 3 in noordwestelijke richting over IJburg (EH). Op 26/10 vliegen er resp. 4 en 5 **Wilde Zwanen** over het Oostelijk Havengebied (JB) en het Steigereiland op IJburg; “laag overvliegend, zoekend naar een landingsplaats, maar waarschijnlijk niet neergekomen op een binnenwater van IJburg” (Bianca Fraanje). Op 9/11 vliegen er 2 adulte vogels in zuidwestelijke richting over de Vijfhoek (RvD, EdB, SH, MB). In de periode 23/11-1/12 zijn er max. 7 aanwezig in de Aetsveldsche Polder (EdB).

Op 11/10 vliegen er in totaal 55 **Rotganzen** in zuidwestelijke richting over IJburg (EH). Op 27/10 en 3/11 resp. 1 naar noord en 8 naar zuid over het Diemerpark (FvG, LH, LIJ, Edial Dekker) en op 12/11 1 over Kruithoorn (EH). Het hoogste aantal overvliegende **Kleine Rietganzen** is 106 in zuidwestelijke richting over Westpoort op 2/11 (William Price). Het hoogste aantal **Toendrarietganzen** is 80 op 29/11 vliegend over de Jordaan; “prachtige hoge waai-

Voer jij ook je waarnemingen in?

Zorg dat je je waarnemingen van het volgende kwartaal tijdig hebt opgevoerd op waarneming.nl. Voeg bij interessante waarnemingen zoveel mogelijk informatie toe in de daarvoor bedoelde schermvelden, zoals aantal, geslacht, kleed, gedrag en telmethode; een kleine moeite maar een waardevolle aanvulling. Lever bij (regionale) zeldzaamheden een foto, film- of een geluidsfragment of een duidelijke beschrijving van de kenmerken.

erformatie, nog net hoorbaar boven stadsrumoer; nasaal 'heng-heng-heng'!" (WvdS).

Op 3/11 vliegen er 6 **Grote Zee-eenden** over de Vijfhoek; "groepje rondvliegend boven bomen jachthaventje. Twee man, vier vrouwkleed. Verdwenen naar zuidoost" (GvD, MB, FV). Een hoog aantal **Grote Zaagbekken** in de Kinselbaai: 91 op 13/11 (FvG). Hoogste aantal **Krooneend** is ca. 300 op de Gouwzee op 4/10 (TK), daarna aflopend naar 200 op 10/10 (FA) en 160 op 14/10 (René Beekvelt). Laatste hoge aantal is 80 op 3/11 (Peter Mudde). Op 11/10 wordt een mannetje **Witoogend** gemeld in de Baai van Ballast (EdB) en op 8 en 12/11 aan de Muider kust (EH). Het is altijd oppassen geblazen, er zwemmen ook hybriden (x Tafeleend) rond. Het hoogste aantal gemelde **Toppers** op de Gouwzee is 98 in de Baai van Ballast op 16/12 (RS). Op de Gouwzee 55 op 3/11 (FvG).

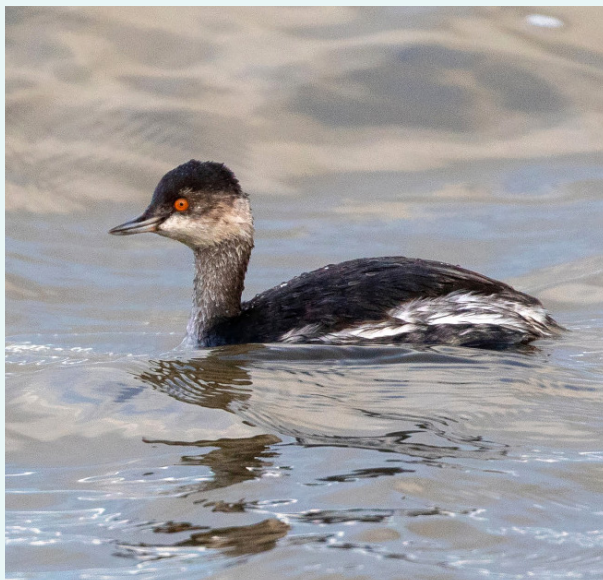
Vanaf 21/11 is er een **Roodhalsfuut** te zien op IJburg, opvallend dichtbij bebouwd gebied (1e wrn. EH); "niet heel schuw, dus mooi te zien" (Martijn de Vries 23/11). Blijkbaar bevat het daar, want de vogel zit er op 28/12 nog steeds. De eerste **Kuifduiker** van dit seizoen zit in de Baai van Ballast op 20/10 (RBe, Els Velzing). Ook op 29/11 zit er hier 1 (Ed Roelandse). Op 1 en

Blijf kritisch bij Merlin en Obsidentify

Veel waarnemers gebruiken inmiddels automatische herkenningsoftware als Obsidentify (foto's) en Merlin (geluiden) om een soort op naam te brengen. Prima om een idee te krijgen, maar blijf kritisch. Baseer je op de waargenomen kenmerken; de software zit er wel eens naast. En zonder te belerend te willen zijn, het kan heel leerzaam zijn zelf iets uit te zoeken, in een boek, of op internet.

2/11 wordt er 1 gezien bij de Pieren van Muiden (JH, EdB, RvD) en op 3/11 nog een vogel in de Gouwzee (FvG). In Botshol zwemt een **Geoorde Fuut** op 4/11 (Johan Barth, Donny Dolman). Op 30/11 verschijnt er 1 in de Gouwzee (Marten Schmitz) en wordt deze hier verder spaarzaam gemeld tot einde kwartaal. In de periode 17-28/12 zijn er 2 bij de Pieren van Muiden (1e wrn. Iwan Vermeij), op 27/12 3 op het IJmeer (SH) en op 29/12 1 op het water tussen IJburg en de Vijfhoek (Bas Kers). Een **Roodkeelduiker** vliegt op 24/11 over de Vijfhoek; "dichtbij genoeg om goed te zien door de scoop. Type-rende 'bochelnek'. Schroefde

FOTO: WILLIAM PRICE

Geoorde Fuut in Waterland, 3 december 2024

FOTO: LODEWIJK IJLST

Flamingo's in de Kinselbaai, 27 oktober 2024

echter hoog op, zoals zo vaak watervogels boven de Vijfhoek als ze de ‘kust’ naderen, en verdween uiteindelijk hoog in zuidoostelijke richting” (EdB, RvD).

Grotere groepen overvliegende **Lepelaars** worden gemeld over het Diemerpark, resp. 20, 16 en 10 op 2/10, 15/10 en 3/11 (FvG, KW). In Polder IJdoorn zijn er max. 12 aanwezig op 4/10 (TK) en datzelfde aantal in de Middelpolder op 11/10; “rustend, op één zo’n heerlijk irritant bedelende juveniel na” (André van Loon). Eén decemberwaarneming: 1 Lepelaar wordt gezien op 16/12 in Waterland, exacte locatie niet bekend; “ver weg en vies bruin, beetje ziek?” (JB).

Nagenoeg alle meldingen van **Roerdomp** komen uit Waterland en omgeving Vijfhoek/Baai van Ballast. Op 30/11 wordt er 1 gezien in Botshol (EdB). Waarnemingen van **Kwakken** ter plaatse, buiten Artis: in de periode 2/10-31/12 max. 7 in het Oosterpark, “een stukje dierentuin buiten de dierentuin” (Willem Wind 7/12) en 25/10-30/11 max. 2 in het Flevopark. Enkele waarnemingen van 1 vogel in het Gerbrandypark op 1/10, het Westerpark op 3/10 en in Schellingwouderbreek in de periode 4-25/10. Niet veel meldingen van **Koereiger** dit kwartaal; op 16/10 vliegt er 1 naar zuid in de Aetsveldsche Polder; “invallend 200 meter verderop” (NvdW) en is daar later t.p. (EdB). Op 8, 9 en 11/11 foerageren er max. 2 in de Bovenkerkspolder (1e wrn. Auke Jansen) en op 13/11 is er 1 vogel in Polder de Rondehoep (AS, JV). Van **Purperreiger** zijn er 2 novemberwaarnemingen: een 1kj vogel vliegt naar noord over de Aetsveldsche Polder op 1/11 (EdB, RvD). Op 11/11 wordt de roep vastgelegd op de Vijfhoek (MB). Op 16/12 wordt er een dode vogel gevonden in Varkensland (René Vos).

De meeste **Kleine Zilverreigers** worden waargenomen op de Kinseldam (1e wrn.

LH), in de periode 1-25/10 max. 8 vogels daar op 11/10 (LIJ). Op 6 en 25/10 is er 1 in Polder IJdoorn (LH, LIJ). Op 19/10 vliegt er 1 over de Groote IJpolder; “verschillen met de Grote Zilverreiger mooi zichtbaar, want ze vlogen samen” (TR). Nageenog het gehele kwartaal zijn er meldingen aan de zuidelijke rand van het IJmeer, van Zeeburg en IJburg tot aan de pieren van Muiden; max. 3 vogels bij de Kruit-hoorn op 10/10 (EHu). Vanaf 11/12 foerageert er af en toe 1 in de Waterlandtak (1e wrn. Aaron Meijer).

De sinds 12/8 pleisterende jonge **Flamingo** in de Kinselbaai krijgt vanaf 25/10 gezelschap van nog eens 2 vogels (1e wrn. LIJ), die “eerder verbleven op het Veluwemeer en regelmatig gemeld werden in de omgeving van Kampen en het Nulder Nauw” (VvB). Het zijn alle drie 1kj vogels, geringd op 18 juli 2024 in het Zwillb-rocker Venn, net over de Duitse grens. Het gaat hier waarschijnlijk om mengvogels (Chileense/Grote). Ze worden voor het laatst waargenomen op 19/11 (LH).

ROOFVOGELS & UILEN

In totaal 56 meldingen van **Blauwe Kiekendieven** dit kwartaal, te veel om hier op te noemen. Dat geldt ook voor de **Zeearend**: 44 waarnemingen, waarvan de meeste in en rondom Baai van Ballast. Op 2/10 wordt een **Visarend** gezien jagend “over de hele Nieuwe Meer” (Rutger Rotscheid) en op 27/10 jaagt er 1 bij de Kruithoorn (Lara Billie Rense).

Een **Rode Wouw** is op 6/10 aanwezig in de Aetsveldsche Polder; “kwam aan vanuit west, gaan zitten toen niet zichtbaar. Om 08:46 naar noord” (NvdW, EdB, RvD). Op 16/10 vliegt er op dezelfde locatie 1 naar zuid (EdB).

Smellekens worden vooral in oktober en november waargenomen, o.a. vanaf Schiphol, Diemerpark, Vijfhoek, Waterland en de Aetsveldsche Polder. Eén decemberwaarneming: 23/12 bij Schiphol (Cor Wies). De **Boomvalk** wordt nog op 2 data waargenomen: op 5 en 20/10 in het Diemerpark (KW, LH).

Kerkuilen worden gemeld in de Rivierenbuurt (geluidsrecorder), Sloterdijk, Osdorper Binnenvolder en in de omgeving van Schiphol. In de Watergraafsmeer wordt de soort vastgelegd op geluidsrecorder **én** op een fotoval. Op 22/12, 's middags iets na vijven, ook in 'de meer': “tijdje staan luisteren, omdat ik het geluid eerst niet kon plaatsen. Dacht eerst een boze/blazende kat maar kwam uit een hoge boom. Herhaalde zich onregelmatig met lange pauzes, daarna ineens stil” (Machtelt P.). **Bosuilen** zijn er o.a. in Amstelveen, Flevopark, Slotervaart, Vliegenbos, Vondelpark, Watergraafsmeer en het Amsterdamse Bos, **Ransuilen** op 8 verschillende plekken, ook een aantal binnen de ring. Op 26/10 wordt een dode Ransuil gevonden in A'dam-Oost; “waarschijnlijk raamslachtoffer” (FvG). Een **Velduil** vliegt op 15/10 in zuidwestelijke richting over de Aetsveldsche Polder, “ging als de brandweer” (EdB, RvD). Op 4/11 vliegt er 1 over het Diemerpark (FvG) en op 14/12 wordt er 1 gezien bij Schiphol (Jeremy Houtman).

STELTLOPERS

Er is één waarneming van **Kluut**: 8 vogels op de Kinseldam op 1/10 (LH). Eén zichtwaarneming van **Bontbekplevier**: op 1/10 1 vogel bij Schiphol (Jan Wies).

Op 16 en 24/10 is er een nachtelijke opname van de soort in de Watergraafsmeer (GvD). Een **Zilverplevier** vliegt over IJburg op 10/10 (EH) en over de Vijfhoek op resp. 25/10 en 5/11 (LIJ, MB).

Op 9 en 10/10 zijn er max. 5 **Rosse Grutto's** op de Kinseldam (LH). Op 16/11 vliegen er 2 naar zuid over de Vijfhoek (EdB, RvD). De laatste **Grutto** van het kwartaal vliegt naar zuid over IJburg op 11/10, "tussen 11 Wulpen" (EH). Er zijn maar 4 waarnemingen van **Kemphaan**: op 14/10 vliegen er 4 naar zuid over de Vijfhoek (GvD), op 6 en 8/12 zijn er resp. 4 en 1 in Polder de Peereboom (EdB, FvG) en op 15/12 zijn er 8 aanwezig in Polder de Rondehoep (NA).

Het hoogste aantal **Bonte Strandlopers** op de Kinseldam is 8 op 2/11 (LIJ). In de periode 6/10-25/11 worden maximaal 2 **Oeverlopers** gemeld langs de Muider kust (RBe, JH, LIJ). Slechts 1 waarneming van **Groenpootruiter** dit kwartaal: op 4/10 vliegt er 1 naar zuid over de Vijfhoek (FV).

Bokjes wordt op 8 verschillende plekken gezien in. Het blijft lastig deze soort te beoordelen; de soort wordt nog wel eens verward met een opvliegende Watersnip. De mooiste waarnemingen zijn die van vogels ter plekke, zoals die in Varkensland op 29/12, "vloog op en landde in slootkant alwaar ik een paar opnames kon maken" (Nico Dekker). Van **Houtsnip** worden helaas weer veel raamslachtoffers gemeld. Levende exemplaren zijn er gelukkig ook nog; zo wordt er op 26/11 1 aangetroffen "zittend op het rooster van een balkon op 1 hoog in stadstuin vlak bij het water van de Lijnbaansgracht. Is later weggevlogen" (Saar Muller). Op 23/12 worden er 4 gemeld, opvliegend in de Brettenzone (TR).

MEEUWEN & STERNS

Op 20/11 een opvallende waarneming van een **Drieteenmeeuw**; een 1kj vogel vliegt naar zuid over Buitenveldert; "tijdens Vogelspotcast meeting op 14e verdieping van de VU. Onmiskenbaar een 1kj *drim*; zwarte M over bovenvleugels, zwarte staartpunt en formaat Stormmeeuw. Dichtbij langsvliegend en met 5 man gezien. Tijdens zware noordwesterstorm" (Arjan Dwarshuis). Slechts 1 melding van **Dwergmeeuw**: 1 vogel bij de Pieren van Muiden op 2/10 (EHu). De laatste **Zwartkopmeeuw** van dit kwartaal wordt gezien op Het IJ op 29/11 (WvdW). Op 2/10 vliegt een **Zwarte Stern** langs de Muider kust (EHu). In De Poel te Amstelveen wordt op 4/10 een 1kj vogel gezien, "foeragerend en rustend" (Aad van Paassen).

SPECHTEN & VARIA

Er zijn maar liefst 133 waarnemingen van **Groene Specht**; de meeste worden zoals gebruikelijk gedaan op De Nieuwe Ooster en Westgaarde; "verveelt nooit" (VvB). Op 5/11 om 11:05 roepen 2 **Zwarte Spechten** op de Vijfhoek; "twee vogels gelijktijdig kru-end door terrein, één naar OZO, andere naar WNW, met daarna vanuit die richting viermaal *kliauw* in de verte. Derde waarneming voor de Vijfhoek" (MB, GvD). Op 8/11 wordt 1 vogel teruggevonden langs de Muider kust thv de Kruithoorn; "kwam ~5x *kruuk* roepend vanaf het terrein van de voormalige kruitfabriek aanvliegen. Stak vlak voor mij de dijk over, prachtig kunnen zien.

Ging in de bomen bij de Baai van Ballast zitten, paar keer lange roep gehoord, steeds zachter wordend, leek zich richting Kruithoorn te verplaatsen” (LIJ), “ook een paar keer met regenroep, later ook verder weg, mogelijk vanuit de Vijfhoek roepend” (FvG). Een uur later roept de vogel vanaf de Vijfhoek (SH) en nog een uur later bij de Nesciobrug (KW). In de periode 9-17/11 wordt de vogel vnl. op de Vijfhoek waargenomen (velen), daarna niet meer. **Kleine Bonte Specht** wordt waargenomen

op de Vijfhoek en omgeving, driemaal in oktober (WvdW, NvdW, WvdS) en eenmaal in november (AS). Op 3/10 een melding in Park de Kuil en op 9/11 op Westgaarde (PT).

Het maximale aantal **Patrijzen** in de omgeving van Schiphol is 12, “tussen de kluiten”, op 22/10 (WvdW).

In Park Frankendaal worden op 24/10 4 **Watrallen** waargenomen (GvD).

Watrall op 5 november 2024 in Frankendaal

FOTO: THOMASKRUIDER

ZANGVOGELS

Het hoogste aantal van **Roek** is een schatting van 10 vogels in het Baanakkerspark op 17/12 (Arjan Veersma). In de Aetsveldsche Polder zijn er 7 op 12/10 (EdB); hetzelfde aantal aan de Broekergouw op 9/12 (NA). De **Raaf** wordt weer op veel plekken waargenomen. In de omgeving van de Vijfhoek zijn er waarnemingen tot in december, en in de Aetsveldsche Polder in de periode 4/10-30/11. In Waterland zijn er meldingen gedurende het gehele kwartaal; een opvallende plek is Marken, waar 1 vogel “roepend overvliegend” wordt gemeld op 15/10 (Emile Dirks). Op 25/12 wordt een **Schildraaf** gefotografeerd aan de zuidelijke grachtengordel, in een binnentuin tussen de Prinsengracht en de Kerkstraat; “saw this bird in the garden behind my Airbnb when visiting Amsterdam and have since learned that it is a very unusual bird for the area! Someone told me to upload it here so Dutch birders learn about the observation” (“Jenfromalaska”). De soort heeft op waarneming.nl de nogal onduidelijke status ‘incidentele invoer’, ofwel een ingeburgerde exoot. Toch bijzonder.

Matkop wordt sporadisch waargenomen op de Vijfhoek, tweemaal in oktober en tweemaal in november (RBe, EdB, MB). In Schellingwoude wordt er 1 gefotografeerd op 15/12 (Ewout Lowie). Op 3/10 en 8/11 een melding van 1 **Zwarte Mees** op Westgaarde (PT). De gehele periode wordt **Baardman** waargenomen in Waterland. Op 5 en 14/10 worden er maximaal 4 gezien in het Diemerpark (KW, Iris van Veen). Op de Vijfhoek is slechts 1 vogel opgevoerd, op 11/10 (LIJ). Op trektellen.nl staat een aantal van 13 op 24/10 (GvD, MB).

Naast enkele losse waarnemingen worden **Boomleeuweriken** vooral waargenomen op de telposten van de Vijfhoek in de periode 6/10-5/11 (SH, MB, GvD, RB) en de Aetsveldsche Polder in de periode 12/10-3/11 (EdB, RvD, NvdW). Het hoogste aantal dat gemeld wordt, is op 26/10: resp. 4 en 5 op genoemde locaties. Op 3/11 vliegen 2 **Strandleeuweriken** over de Zeedijk in Waterland richting Marken (Marijn van Oss).

De eerste **Bladkoning** van dit kwartaal wordt gezien op 4/10 in De Pijp; “tijdens werk achter comp ontdekt, stil maar mooi te zien in binnentuinen” (Michiel van den Bergh). Het schaarse zangvogeltje wordt met name in oktober waargenomen; de meeste waarnemingen komen uit De Hoge Dijk in de periode 9-18/10 (1e wrn. SH). De laatste waarneming is in november; op 3/11 roept er 1 in Duivendrecht (AS, LH). Een **Siberische Tijftjaf** roept in Westpoort op 6/11; geen opname (Frank Baars). Op 24/12 wordt er 1 gefotografeerd op de Lijnbaansgracht; “zwijgzaam foeragerend. Dank aan Daan voor ontdekking” (Christiaan van der Hoeven). Op de Vijfhoek wordt de roep vastgelegd; “tenminste van 26 tot en met 28 december aanwezig. Zeer spaarzaam roepend, maar een handvol roepen per dag” (MB).

Beflijsters worden 18 keer gemeld in oktober, waaronder een raamslachtoffer op 11/10 in Oud-Zuid (“Mark”). Eén melding in november: 2 vogels over de Vijfhoek op 5/11 (MB). Op dezelfde datum en locatie het hoogste aantal **Grote Lijster**: in totaal 10 overvliegend (MB).

Diverse waarnemingen van **Zwarte Roodstaart** in oktober, géén in november, maar wel weer 2 gevallen in december: op 10/12 in de Watergraafsmeer (Joyce Lustenhouwer) en op 11/12 op Schiphol; “gewoon zingend in de waterkou (4°C) op het cateringgebouw. Lekker warm daar zeker...” (RB). Drie waarnemingen van **Paapje** in oktober: op 3/10 in de Volgermeerpolder (Marianne Slot) en 2 vogels in de Bloemendalerpolder (Hans Niekus). Op 4/10 de laatste van het jaar in de Gemeenschapspolder (JV).

Een **Grote Pieper** vliegt naar zuid over Zorgvlied op 25/10 (Kees de Pater). Twee waarnemingen van **Boompieper** dit kwartaal: op 5/10 vliegt er 1 in zuidwestelijke richting over de Aetsveldsche Polder (NvdW) en op 6/10 is er 1 ter plaatse langs de Amstelweg langs de A9 (Tohar Tal). **Oeverpiepers** worden gemeld op Marken op 16, 17, 19/10 en 25/11 (1w wrn. FA) en langs de Uitdammerdijk in de periode 8-28/12 (1e wrn. Dorothee Marburger). Het hoogste aantal van **Waterpieper** is 25, geteld op de Vijfhoek op 3/12, dat duidt op een slaappleats in de buurt (MB). Een hoog aantal **Appelvinken**: 10 overvliegend in het Amsterdamse Bos op 29/12 (VvB). Op 27/10 vliegen er in totaal 9 over de Vijfhoek (EdB). Dit najaar is het hoogste aantal **Barmsijzen** slechts 3. De meeste waarnemingen komen uit het Diemerpark in de periode 24/10-3/11 en vanaf de Vijfhoek op 8/11-15/12. Hier op 8/11 Kleine Barmsijzen: “minstens twee vogels, waarschijnlijk meer. Vluchtroepen en perching calls. De interne roepstructuur, de lengte en relatief sterke stijging van de S-vormige perching call (de laatste cf. Herremans, 1989) duiden op Kleine Barmsijzen, geen Grote” (MB). Ook **Kruisbekken** zijn er niet veel. De eerste waarneming betreft 1 vogel naar zuid vliegend over de Vijfhoek op 26/10 (GvD, SH, RB). Op 29/10 worden er 2 gemeld in Ransdorp (NA) en op 9/11 1 gehoord aan de Nes in de binnenstad (EH).

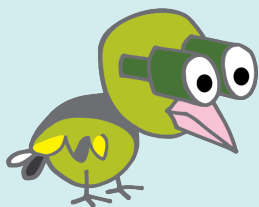

Op 8 december 2024 wordt een **Sneeuwgorz** bij de Ouderkerkerplas gezien

Zeker 14 **Sneeuwgorzen** bevinden zich vanaf 1/12 langs de Uitdammerdijk ter hoogte van de Kinseldam (1e wrn. LIJ). Soms vliegen ze naar de grote zandvlakte die IJburg II nu nog is. Op 18/11 werden er daar al 2 gemeld (RS). Op 7/12 foerageert een eenzaam mannetje bij de Ouderkerkerplas op een kleine wandelrotonde, opvallend tam, vergeleken met de schuwheid van het groepje in Waterland (1e wrn. Monique A. ten Hagen). De vogel wordt hier waargenomen tot 10/12. In de Rivierenbuurt wordt 's nachts de roep van een **Ijsgors** vastgelegd op 5/10; "eerst triller, daarna snel dalende gespleten roep, contra Sneeuwgorz" (MB).

Gebruikte afkortingen

AJ	Auke Jansen	JW	Jan Wies	RR	Rutger Rotscheid
AS	Adrie Streefland	KWe	Kees Wevers	RvD	Ricardo van Dijk
ChrB	Christaan Both	KWo	Koen Wonders	SH	Sander Hietkamp
DvdH	Daan van der Hoeven	LH	Leobard Hinfelaar	TH	Thijs Hoomans
EdB	Ellen de Bruin	LIJ	Lodewijk IJlst	TT	Tohar Tal
EH	Ewout Huibers	MB	Marcus Breemer	VvB	Valentijn van Benthem
EV	Els Velzing	MM	Marcel Metselaar	WP	William Price
FvG	Frank van Groen	NA	Niels Aagaard	WS	Will Schep
GvD	Guus van Duin	PM	Paul Marcus	WvdS	Wim van der Schot
HJ	Han Jacobs	PR	Pim Rijk	ZB	Zimbo Boudewijns
JH	Joep Heldoorn	PvdW	Piet van der Werf		

Geluidenleer

*Belevissen van een
beginnende vogelaar*

Wat is het vroege voorjaar toch een fijne tijd. Stuk voor stuk starten de thuisblijvers hun serenades. Scheterrrrrende Winterkoninkjes en tweetonige Koolmezen verkondigen luidkeels dat de lente er nu écht aankomt. Niet veel later voegen de subtiel riedelende Heggenmussen en sprietselende Spreeuwen zich bij het orkest. Een Cetti's zanger knalt ergens uit het riet. En dan moeten de zomergasten nog komen.

Met zo'n select groepje zangers en zonder zichtontnemende bladerpartijen is het goed geluiden oefenen. Na verloop van tijd merk je dat je vorderingen maakt. De vroege, heldere klanken van de Merel, de Zanglijster die al z'n kinderen roept. De moeilijkheidsgraad gaat langzaam omhoog, veel geluiden kun je zomaar missen als je er niet op gespitst bent. Het hoge liedje van de Boomkruiper, de heldere fluittonen van de IJsvogel. De subtiële reeks stjp fjiew van de Appelvink. Het zweepsлагje als hij zijn hoge post verlaat. Geluidenleer voor gevorderden.

Van de gangbare soorten heb ik de zang na een jaar of vijf redelijk onder de knie. Niet dat ik nooit twijfel. En aan het begin van het jaar is het altijd weer even oefenen om erin te komen. Gelukkig zijn mijn digitale vogelmaatjes Birdsounds Europe en Merlin nooit ver weg. Al lijkt die laatste wel minder opmerkzaam te worden. Of hoor ik zelf beter?

Geluiden kunnen je ook helpen. Laatst

wilde ik aan de rand van de hei toch even het geluid van de Kuifmees checken, en toen sloeg een echt exemplaar aan op zijn iphone-rivaal. Wel mee oppassen, zo in het broedseizoen. Alle energie moet naar het nest en de kinderen, niet naar een virtuele vijand.

Tapen heet dat. Geluiden laten horen om vogels uit hun tent te lokken. Op de duurdere excursies maak je het weleens mee. Er is betaald voor een Draaihals, dan moeten we die zien ook. Ik ging op Texel een keer mee op Bladkoningexcursie. Alsof die op afroep in de bosjes gaat zitten, maar goed. De excursieleider speelde doodleuk allemaal enge uilengeluiden af. Daar zou de Bladkoning wel op reageren. Gelukkig waren het vooral de excursiedeelnemers die hierop aansloegen. De uil ging terug in de broekzak. Nog zo'n geluidenwallow: het ringstation. Om bijzondere soorten te lokken, wordt een kakafonie aan vogelgeluiden ingezet. Heel verwarrend voor de beginnende vogelaar in de duinpan ernaast.

De lastigste categorie: vogels die andere vogels nabootsen. Een Middelste Bonte Specht die klinkt als een Gaai. Een Gaai die een Buizerd nadoet, bijna niet van echt te onderscheiden. Of een Blauwborst of Spotvogel, die op hun Nederlandse broedgronden de zang van hun Afrikaanse wintervrienden imiteren. Ze maken het ons niet makkelijk. Maar is dat niet net wat het zo leuk maakt, als je ineens wèl die Bosrietzanger oppikt?

Groenling

Wat vinden de buren?

JOHN VAN DER WOUDE

FOTO: PAUL DE VRIES

Brandganzen bijten met hun kleine snavel het gras kort af bij de grond, waardoor het gras moeilijk herstelt

VWG Het Gooi en omstreken - De Korhaan jg. 58, 2024 nr. 4

Ganzendiscussie

In de Eempolders mogen boeren ganzen van hun percelen verjagen om schade aan het gras te voorkomen. Als er toch schade optreedt wordt deze vergoed door de provincie. Voor de Eempolders gaat het inmiddels om een bedrag van een half miljoen euro per jaar. Het verjagen is daar intussen een grootschalig project geworden met onder andere drones, steeds tot uiterlijk 1 april. De vogelwerkgroep is hierover een discussie aangegaan met de boeren en Natuurmonumenten. Die discussie gaat vooral over het nog verjagen van de ganzen in het vroege voorjaar, in de tijd dat de weidevogels al beginnen te arriveren. De weidevogeltellers constateerden dat vooral Grutto en Kievit te lijden hebben van de ganzenverjaging. Ze constateerden ook dat de verjaging het meest effectief was bij Kolgans en Brandgans, en een stuk minder bij Grauwe gans. Maar zodra de verjaging stopte kwamen de Brandganzen snel terug.

VWG Zuid-Kennemerland - Fitis jg. 60, 2024 nr. 4

Nachtzwaluwen in de duinstreek

In de hele duinstreek, van de Wadden tot Zeeland, zijn weer eens de Nachtzwaluwen geteld door een leger vrijwilligers, in de periode van 19 tot 23 juni 2024. Dit is uiteraard een late klus, vanaf ongeveer 22.30 uur. Het totaal kwam deze keer uit op 69 territoria, wat goed vergelijkbaar is met de tellingen van de afgelopen vijf jaar, en een stuk meer dan in de decennia daarvoor. Het hoogste aantal territoria

werd gevonden in het duingebied van Egmond tot Groet, drie kwartier met de auto van Amsterdam. Een ander goed gebied is in de duinen bij Noordwijk, een half uur van Amsterdam. Zonder auto is het haast niet te doen omdat je pas tegen middernacht terug zult gaan. Zoek naar grote half open plekken in beboste duinen, die zijn favoriet. Luister naar de snorrende zang maar verwar deze niet met de roep van Veenmol en Rugstreeppad!

Goed najaar voor de Bosgors

De Bosgors is een zeldzame vogel uit het hoge noorden. Ze worden af en toe op trektelposten gezien, maar bij onze buur-vogelwerkgroep waren er in het najaar van 2024 maar liefst drie “gevallen ter plaatse”. Een daarvan verbleef van 5 tot 10 oktober langs het Nieuwe Kanaal in de Amsterdamse Waterleidingduinen, en is wel 340 keer ingevoerd op waarneming.nl. Kijk nog eens goed in de vogelgids, en vind zelf een Bosgors!

Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk - De Strandloper jg. 56, 2024 nr. 4 *Nachtzwaluwen in boswachterij Noordwijk*

Zoals hierboven al vermeld werden er bij de Nachtzwaluwtelling van de gehele duinstreek ook vogels gevonden bij Noordwijk. Het gaat hier vooral om de gelijknamige boswachterij. Daar heb je de beste kans door vanaf de driehoekige parkeerplaats aan de Duindamse Randweg het fietspad door het bos naar zee te lopen (de Duindamse Slag). Je komt dan na 200 meter bij een half open gebied links, en daar zijn de meeste waarnemingen van zingende Nachtzwaluwen gedaan. Ze zijn in deze boswachterij gearriveerd in 2019, en opvallend genoeg (nog?) niet in de iets noordelijker gelegen Amsterdamse Waterleidingduinen. Of ze werkelijk tot broeden komen en enig broedresultaat hebben is niet zeker. Het voortbestaan van deze populatie zal bovendien afhangen van het beheer: het duingebied mag dan niet vergrassen en verstruiken.

FOTO: MAARTEN HOTTING

Steenuil bij Polder de Purmer

Vogelbeschermingswacht Zaanstreek

- De Kieft jg. 48, 2024 nr. 3

Uniek broedsel van Steenuil

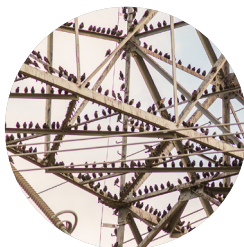
Een doorgewinterde controleur van steenuilkasten in de Wijde Wormer kon zijn ogen niet geloven toen hij een nest met acht eieren en twee vrouwtjes aantrof. Maar van een mannetje ontbrak ieder spoor, terwijl die normaal juist in de beginfase zorgt voor de aanvoer van prooiën. Dat kon niet goed gaan en dus werd besloten om op een voederplank bij te voeren met eendagskuikens, die door de vrouwtjes naar de jongen gebracht werden. En zowaar, half juni konden zeven Steenuiljongen geringd worden.

De drukste tijd van het jaar

Zet ons Urban Birding Symposium in je agenda!

Vogels en vogelaars hebben het maar druk in de lente. Dit zijn een aantal van onze activiteiten. Ga voor het volledige overzicht naar vogelsamsterdam.nl

2 mei **Avondexcursie Bretten** - *Nachtegalen*

3 mei **Big Day Amsterdam** - *een hele dag vogelen*
Hoeveel soorten scoort jouw team in 24 uur?

4 mei **Jeugdexcursie Volgermeerpolder**

14 mei **Woensdagexcursie Ruige Hof**

18 mei **Jeugdexcursie varen Jisperveld**

23 mei **Avondexcursie Gierzwaluwen in Noord**

29 mei tot 1 juni Daarna elke vrijdag een Gierzwaluwexcursie

25 september **Urban Birding Symposium** in Pakhuis de Zwijger

Colofon

Redactie redactiegierzwaluw@vogelsamsterdam.nl

Tycho Fokkema, tycho@easywriter.nl, Frank van Groen, fm.vangroen@kpnmail.nl,

Anouk Zuurmond, anouk.zuurmond@gmail.com

Eindredactie Marion de Groot

Vormgeving Robert Heemskerk, 06-23440870, robskeh@online.nl

Voorzitter Marc Menon, 06-51595399, voorzitter@vogelsamsterdam.nl

Secretaris Friedie Straat, secretariaat@vogelsamsterdam.nl

Postadres Geleenstraat 49-1, 1078 LD Amsterdam

Penningmeester Peter Kroon, penningmeester@vogelsamsterdam.nl

Algemene bestuursleden Teun van Dijk, 020-6141492, tr.vandijk@planet.nl,

Vera Wiarda, verawiarda@yahoo.com

Commissie Bescherming Ewout Huibers, bescherming@vogelsamsterdam.nl

Commissie Veldwerk Kolonievogels & broedvogelinventarisaties: Frank van Groen,

fm.vangroen@kpnmail.nl, MUS: ellen.de.bruin@hotmail.com

Roofvogels en uilen: Teun van Dijk, tr.vandijk@planet.nl

Coördinatie IJsvogels Jan Jongejans, jan.jongejans@tiscali.nl

Coördinatie Watervogel- & midwintertelling Zimbo Boudewijns,

zimboboudewijns@fastmail.com

Waarnemingensecretaris Ellen de Bruin, ellen.de.bruin@hotmail.com

Excursies Yannick Lamens, excursies@vogelsamsterdam.nl

Lezingen Marc Menon, 06-51595399, voorzitter@vogelsamsterdam.nl

Website www.vogelsamsterdam.nl

Ledenadministratie Charlotte van Duijl, ledenadministratie@vogelsamsterdam.nl

Lidmaatschap Leden met digitale Gierzwaluw €17,50, Stadspas €15,-

Huisgenootleden €4,50. Met papieren Gierzwaluw €27,50, Stadspas €25,-

Betaling via NL 60 INGB 0005060400, t.n.v. Vogelwerkgroep Amsterdam te Amsterdam

Kopij-deadlines van de Gierzwaluw: 20 januari, 20 april, 20 juli en 20 oktober

Overname van artikelen: gaarne in overleg met de redactie